Posamezna številka stane 1 Din.

Štev 249. V Ljubljani, v soboto dne 11. novembra 1922. Leto L.

Naročnina
za državo SHS:
a) po pošti mesečno Din 12
b. dostavljeno n dom mesečno . . . . . „ 10
za inozemstvo:
mesečno . . . . . Din 20
Sobotna izdaja:
v Jugoslaviji . . . . . Din 15
v inozemstvu . . . . . „ 35
Mesečna priloga: Vestnik SHSZ

SLOVENEC

Cene inseratom:
Enostolpna petitna vrsta mali oglasi po Din. 1·— in Din. 1·50, veliki oglasi nad 45 mm višine po Din. 2 —, poslana itd. po Din. 3·—.
Pri večjem naročilu popust.
Izhaja vsak dan izvzemši ponedeljka in dneva po prazniku ob 5. uri zjutraj.
Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici štev. 6/III. Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredn. telef. štv. 50, upravn. štv. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran. ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglase, zagreb 39.011, sarajev. 7563, praške in dunaj. 24.797

Dve zemljoradniški stranki.

Strankarske razmere v državi so točna fotografija obstoječega vladnega sistema. Vse je razrvano, nesolidno, koruptno, brez ustaljenih smernic, pravi kaos. Različni demagogi vstajajo tu in tam in skušajo zbegano ljudstvo potegniti za seboj, da splezajo po njegovih ramah za »narodov blagor« do visokega cilja, za katerega niso usposobljeni. Tako nastajajo brezštevilne in brezpomembne strančice in frakcije, seveda brez pravih lastnih programov, ker so si podobne ko jajce jajcu in se razločujejo le po kopici programatičnih fraz. Te seveda se morajo glasiti silno radikalno, ker drugače ne morejo v svoji brezidejnosti v očeh ljudstva nadomestiti jasnega in določnega programa. Razmere so za tako politično pustolovstvo v sedanjih razmerah ugodnejše kakor še nikdar. Tudi to je naravna posledica sedanjega nesposobnega vladnega režima in politike vladnih strank. Skoro v vseh strankah poka, hudo poka.

Tudi zemljoradniška stranka se je rahljala in cepila, dokler se ni razklala kar v štiri drobce. Najprej se je od nje odcepil njen najtežji balast, slovenski zemljoradniki, ki jih je osamosvojilo hrepenenje po polnih vladnih jaslih. S tem je Samostojna kmetijska stranka pokazala, v čem da obstoji njena »samostojnost«. Za Vošnjakovci oziroma Pucljevci je šla Beninova skupina. Tudi tedaj si je zemljoradniška stranka oddahnila, ko se je znebila drugega, malo manjšega balasta. Toda nato je prišla vrsta na njeno jedro samo. Dalje časa je na njem glodal črv notranjega razpadanja, dokler se stranka z zadnjim kongresom v Banjaluki ni definitivno razklala v dve skupini, ki se bosta odslej borili druga proti drugi na življenje in smrt.

Zemljoradniška stranka se je porodila pred volitvami v konstituanto. Na svojo zastavo si je zapisala bojno geslo kmetskega razrednega boja in je upala s tem geslom doseči velike uspehe. Zavzela je precej terena v Bosni in deloma v Srbiji, nekaj v Vojvodini in Dalmaciji in v Sloveniji pod slepilnim imenom Samostojne kmetske stranke, ki se je pa porodila v glavi dr. Žerjava in se je šele pozneje iz taktičnih razlogov priklopila zemljoradniški stranki. Vendar je vsak poznavalec krepkih političnih organizacij kmalu lahko uvidel, da vsi ti heterogeni elementi, iz katerih je sestajala zemljoradniška stranka, nikdar ne bodo mogli predstavljati močne in enotne stranke. V volivno borbo je šla stranka brez skupnega programa. V vsakem volivnem okrožju so veljala druga demagoška načela, večino pa je vezalo povdarjanje kmetskega in srbskega značaja. Ko so prišli vsi ti ljudje, ki se preje nikdar niti videli niso, skupaj v parlamentu, je prevzel vodstvo Mihajlo Avramović. Idealist — in to brezdvoma velik — se je z veliko vnemo podal na delo in počasi zklesal program specialno kmetske stranke po vzoru agrarnih strank v drugih državah. Ko se je klub pozneje največ po njegovi zaslugi otresel navlake, se je zdelo, da se mu res posreči ustvariti zdravo srbsko kmetsko stranko, ki naj bi v zvezi s homogenimi strankami med Slovenci, Hrvati in Bolgari končno le pripomogla do ustvariti mogočne jugoslovanske federativne države. Ni pa bil dovolj politika, še manj pa taktika, da bi mogel ta program zasledovati dosledno in uspešno. Na »kongresu« v Banjaluki se mu je izneveril kompleten zemljoradniški poslaniški klub.

Že dolgo je bilo opažati med pristaši zemljoradniške stranke ostro strujo proti vodstvu stranke s strani inteligence. Tej struji sta sledili med samo inteligenco še dve. Namreč struja Joce Jovanovića proti struji Avramovića in Komadiniča.

Joca Jovanović, bivši diplomat, ki pa se niti v tej ulogi ni ravno preveč obnesel, ni vodil te borbe iz kakih načelnih motivov. Njegov cilj je bil, da ustvari iz kluba in iz stranke neko številčno maso, s katero bi politično živel, naslanjajoč se zdaj na to, zdaj na drugo vladajočo stranko. Polagoma si je pridobil upliva in za časa večmesečne bolezni Avramovića celokupni klub. Ta njegov upliv se je posebno dobro opažal tekom zadnjega meseca, ko so zemljoradniški poslanci vsled svojega nesmiselnega cincanja izgubili ves ugled pri opozicionalnih in celo pri vladnih strankah.

Nasprotno sta Avramović in Komadinić vodila bolj načelno borbo. Posebno slednji je delal z vsemi silami na tem, da se stranka postavi na izrazito razredno in federativno stališče. Njegov ideal je Stambolijskij in sodelovanje bolgarskih zemljoradnikov z bolgarskimi komunisti. Avramović in Komadinić sta ostala med poslanci osamljena, imata pa za seboj pristaše zemljoradniške stranke v Srbiji in deloma v drugih pokrajinah med Srbi. Joca Jovanović pa ima na svoji strani poslance, pristaše zemljoradniške stranke v Bosni in Dalmaciji, kjer se pa stranka tudi že občutljivo krha, in pa simpatije zagrebških »Slobodnih Tribunaševc«, ki so že od nekdaj nameravali spraviti par svojih ljudi na poslanska mesta po zemljoradniški stranki.

V tem splošnem kaosu je ostala neomajana edina naša ljudska stranka, ki izmed strankarskega vrveža v državi kipi kvišku kakor granitna skala sredi morja, katerega valovi pač pluskajo vanjo, pa je ne premaknejo z mesta niti za milimeter. Znak, da je zdrava, da v njej kot živi tvorbi pač lahko zakipi in zavre, kar je samo dokaz njene življenske sposobnosti, da pa je nepremagljiva in je nihče ne more razklati ali atomizirati. Če ji posameznik obrne hrbet, pokaže samo, da nikdar ni bil njen pravi idejni pristaš, ampak so ga vezale nanjo zgolj »človeške vezi«, na njegovo mesto pa stopi deset idejnih pristašev in borcev, ki so se v borbi izkristalizirali in spoznali, da je za vsakega poštenega S l o v e n c a, ki ne išče korit, mesto v Slovenski ljudski stranki.

Izvrševalni odbor SLS za štajersko proti novemu oboroževanju.

Maribor, dne 10. nov. (Izv.) Danes je imel izvrševalni odbor SLS za Štajersko ob navzočnosti d r. K o r o š c a sejo, na kateri se je med drugim razpravljalo o vladnem predlogu 800 milijonskega kredita za novo oboroževanje naše vojske. Odbor je soglasno izrazil odločno željo, da Jugoslovanski klub ne glasuje v sedanjem času, ko so davki že itak previsoki, a uradniki in delavci lačni in raztrgani, za novo orožje. Razen tega ni država za svoje ozemlje in svojo neodvisnost v nobeni nevarnosti. Naša vojna uprava tudi ne zasluži, kakor so pokazale različne afere, nobenega zaupanja, a vodstvo zunanje politike je v rokah enega krožka, nad čigar delovanjem parlament nima nobene kontrole in odločbe.

Osemstomilijonski kredit za oboroževanje.

CELOKUPNA OPOZICIJA PROTI.

Belgrad, 10. nov. (Izv.) Danes ob 9. dopoldne so se sestali zastopniki opozicionalnih skupin, da razpravljajo o stališču, ki naj ga zavzame opozicija glede 800 milijonskega kredita. Sklenjeno je bilo, da vsa opozicija glasuje proti, ker nima zaupanja v sedanjo vlado. Vsaka skupina je določila svojega govornika, ki bo na jutrišnji tajni seji skupščine obrazložil vzroke, ki silijo, da mora opozicija glasovati proti. V imenu Jugoslovanskega kluba bo govoril posl. dr. H o h n j e c.

Belgrad, 10č nov. (Izv.) Danes ob 10. dopoldne se je v finančnem odboru nadaljevala razprava o 800 milijonskem kreditu za oboroževanje. V imenu vlade sta bila navzoča finančni minister dr. K u m a n u d i in vojni minister general P e š i ć. Seja je bila burna. Prvi je govoril republikanec G j o n o v i ć, ki je vprašal vojnega ministra, kaj je s 130 milijoni, ki so bili dani vojnemu ministru leta 1920. — General Pešić je odgovoril, da je ta kredit že davno porabljen. Bivši vojni ministri pa niso zahtevali nobenega novega kredita. Zato je on takoj ob svojem nastopu zahteval kredit, ki je nujno potreben. — Poslanec Gjonović je izjavil, da je žalostno, da vojni ministri niso vršili svoje dolžnosti za opremo vojske. Nato se je bavil z včerajšnjo izjavo zunanjega ministra dr. Ninčića in povdarjal, da naša vlada vodi zelo slabo politiko napram Rusiji. Ninčić je izjavil, da se nas nič ne tiče prehod Turkov čez Galipoli, sedaj pa se zdi, da se vodi nova politika. Vlada mora čimprej rešiti notranji politični položaj, ker je nezadovoljstvo med ljudstvom velikansko.

Nato je govoril poslanec Jug. kluba dr. Š i m r a k, ki je med drugim dejal: Pri tem kreditu je treba ločiti dve stvari: moment vojne obrambe in politični moment. Kar se tiče momenta vojne obrambe, se ne more in ne sme biti proti temu, da se more vojska opremiti z vsem potrebnim. To zahteva tudi narodna milica. Naši vojaki morajo dobiti boljšo obleko, stanovanja in hrano ter orožje za obrambo proti sovražniku. Medtem pa politični moment nalaga celi opoziciji, da glasuje proti temu kreditu. Moč vojske mora temeljiti na notranji konsolidaciji in na zadovoljstvu prebivalstva. To tvori temelj in podlago vojne sile. Sedanja vlada pa ne samo, da ni ničesar storila za notranjo konsolidacijo, prepreča vsak poskus, da se v tem oziru pride do boljših razmer. Zagrebški kongres n. pr. je bila politična manifestacija brez konkretnih političnih potez. Kljub temu je vlada nastopila proti kongresu, vrgla predsednika narodne skupščine dr. Ribarja in hotela, da bi dr. Veljković ne bil izvoljen za predsednika finančnega odbora.

Dr. K u k o v e c je zaklical: »Vi ne govorite v imenu Slovencev, kmalu boste samo majčkeni.« — Posl. B a r i ć: »Na včerajšnji seji finančnega odbora ste vi kupili hišo v Mariboru, vrgli uradnike na cesto in se boste kmalu naselili v hišo kot veliki župan.« — Dr. Š i m r a k: »Mi zaupamo vojski, a Vam ne damo denarja. Vi neprestano opravljate službo agenta-provokaterja.« — B a r i ć: »Ljudem, kakor je dr. Žerjav, ki je napravil bankerot, ne moremo dati kredita v roke, da tudi tu ne napravi bankerota.« — Dr. K u k o v e c: »Vi ste krivi, da je prišlo do takega stanja v državi!« — Dr. Š i m r a k: »Največ ste krivi Vi, ki ne uživate zaupanja ljudstva. V Sloveniji ne predstavljate nikogar, zato se morate tu prilizovati, da ostanete na vladi. Če bi Vi bili sovjet, bi delali na to, da dobi v Sloveniji večina oblast v roke.« — Dr. K u k o v e c: »Vi vodite rimsko politiko!« — Dr. Š i m r a k: »A Vi velesrbsko in lizunsko politiko!«

Nato je dr. Š i m r a k nadaljeval svoj govor in rekel, da je Radićeva demagogija veliko kriva današnjega položaja, glavni krivec pa je vlada, ki bi položaj lahko zboljšala, pa ga noče. Sedanji vojni minister je bil v Zagrebu in pozna dobro tamkajšnje razpoloženje. Vojaški višji krogi bi se morali zamisliti v to stvar in svetovati vladi, da spremeni svojo smer v notranji politiki. Enako je tudi z zunanjo politiko, ki nima nobene stabilnosti — razlog, da ne moremo glasovati za ta kredit.

Govorili so še dr. K u k o v e c, ki je povdarjal, da mora vsak domoljub glasovati za kredit, v imenu radikalcev posl. G r d i n za kredit in posl. K a r a m e h m e d o v i ć (Spahova skupina) proti kreditu.

Pri glasovanju je bilo 17 članov za kredit, 7 pa proti. Proti je glasovala cela opozicija in pa predsednik finančnega odbora dr. Voja V e l j k o v i ć. V podrobni debati je bil sprejet 3 letni rok za izplačilo tega kredita.

Stambolijski pri kralju.

Belgrad, 10. (Izv.) Danes je bolgarski ministrski predsednik Stambolijski razpravljal z raznimi politiki in ministri. Od 11. do 12. je bil pri kralju, ki ga je zelo ljubeznivo sprejel in se zanimal za razmere v Bolgariji in za stališče Stambolijskega glede zbližanja med Bolgarijo in Srbijo. Kralj je pokazal, da ni nenaklonjen temu zbližanju. — Na čast Stambolijskemu se je vršil svečan obed v Grand-hotelu, katerega so se udeležili Pašić, več ministrov in osobje bolgarskega poslaništva. Popoldne je bila čajanka v bolgarskem poslaništvu, katere se je udeležil dr. Ninčić. Sklepi razprav med Stambolijskim in našo vlado se drže tajno in se ne ve, v koliko je Stambolijski uspel.

Zakon o vojni odškodnini.

Belgrad, 10. (Izv.) Ob 5. popoldne se je pričela seja narodne skupščine. Po formalnostih se je prešlo na dnevni red: Nadaljevanje načelne debate o zakonu o vojni odškodnini. Prvi je govoril demokrat Dušan Štefčić, ki je očital pravosodnemu ministru strankarstvo. Izjavil je, da bo glasoval proti zakonu. Dr. Spaho Mehmed je kritiziral strankarstvo vlade. Povdarjal je, da je prebivalstvo v Bosni in Hercegovini med vojno prav tako trpelo kakor prebivalstvo v Srbiji, a vlada bosenskemu prebivalstvu prav nič ne pomaga. Glasoval bo proti zakonu. — Demokrat Kučić je kritiziral vlado, ker se nič ne briga za begunce iz Istre in drugih zasedenih krajev. — Nato je govoril zemljoradniški disident Avramović, ki je svoj govor sklenil z besedami: »Ipak bolje išta, kot ništa.« Zato bo glasoval za predlog. — Ko je demokrat Agatanović predlagal nekatere izpremembe, je bila seja zaključena. Jutri popoldne ob 4. bo tajna seja narodne skupščine, na kateri bodo razpravljali o 800 milijonskem kreditu za oboroževanje.

Belgrad, 10. nov. (Izv.) Danes dopoldne so se sporazumeli demokrati in radikali v vprašanju zakona o vojni odškodnini.

Uradniški zakon.

Belgrad, 10. nov. (Izv.) Danes dopoldne je imel zakonodajni odbor sejo, na kateri se je razpravljalo o uradniškem zakonu. Dr. S p a h o je izjavil, da ta zakon ne vsebuje materielne rešitve uradniškega vprašanja, katerega je krivo bedno stanje uradništva. Zahteval je, da se izenačijo draginjske doklade v celi državi. Obsojal je preganjanje uradništva od strani vlade, posebno sodnikov v Bosni in Hercegovini, ki se niso hoteli udinjati v službo režima. Govornik nima zaupanja, da bi bil pod sedanjo vlado sprejet uradniški zakon, ki bi bil nepristranski. Zato bo glasoval proti. — Nato sta govorila še posl. V i d a n o v i ć za zakon in zemljoradnik M o s k o v l j e v i ć proti takemu zakonu, nakar je bila seja zaključena. Prihodnja seja bo jutri ob 10. dopoldne.

Pogajanja med radikali in demokrati.

Belgrad, 10. nov. (Izv.) Popoldne je imel sejo radikalni klub, na kateri je bilo prebrano pismo g. Davidovića, da so demokrati skenili, da se hočejo pogajati z radikali o bodočem delu vlade. Za svoje delegate za pogajanja so demokrati določili gg. Davidovića, Pečića in Wind[illegible]ja. Radikalni delegatje bodo gg.: Jova[illegible]vić, [illegible]ričić in dr. Andrić. Ko bodo ta[illegible]ija končana, bo radikalni klub [illegible]itivno sklepal o demisiji vlade.

Razmerje med Rusijo in Turčijo omajano.

Sofija, 10. nov. »Echo de Bulgarie« poroča, da je angorska vlada očividno na tem, da sedaj po zmagi izda svojega prijatelja iz težkih časov: Rusijo. Ko je ležala Turčija po svetovni vojni in sevreskem miru onemogla in osamljena na tleh, ji je Rusija podala roko in ji nudila mogočno oporo. Tedaj je Kemal paša sklenil z Rusijo pogodbo, ki med drugim določa,

da turška narodna vlada ne sme iti na nobeno konferenco brez Rusije. Ko je Moskva po turški zmagi opazila, da hoče angorska vlada sama sklepati mir, je zahtevala, naj se Turčija drži pogodbe. Toda angorska vlada tudi poslej velesilam ni hotela staviti določnega pogoja, da se morata pozvati na konferenco tudi Rusija in Bolgarija, ampak je to samo omenila, kakor je izjavil Bouillon. Nato je Čičerin v Angori ostro protestiral, a ni imel drugega uspeha, kakor da je odstopil Kemal paša ter je bil kot njegov naslednik imenovan Izmet paša, ki je jako mlačen prijatelj Rusije. Spričo tega so vesti o odpoklicu Aralova in koncentraciji ruskih čet na kavkaški meji razumljive. Brzojavno se je tudi poročalo, da je Trockij odpotoval v Tiflis. Člankar zaključuje, da se interes na orientskem vprašanju na vsak način osredotočuje v Tiflisu in ne v Lausanni.

Stališče Italije do Turčije.

Rim, 10. nov. (Izv.) Baron Avezzano, novi laški poslanik v Parizu, je izjavil sotrudniku pariškega »Journala«, da je zaradi zapletljajev v orientu sloga antante potrebnejša kot le kedaj. Nova Turčija bo najnevarnejša nasprotnica sovjetske Rusije. Ako pride do nove vojne, bo Italija zopet stala na strani antante.

NOV RUSKI PROTEST.

London, 10. nov. (Izv.) Zastopnik sovjetske Rusije je izročil angleški vladi noto, v kateri znova protestira, da bi bila Rusija pozvana na konferenco v Lausanne le zaradi vprašanja morskih ožin. V noti zahteva dalje sovjetska vlada, da se pozovejo na konferenco tudi Ukrajina in Georgija.

TURČIJA POPUŠČA.

Carigrad, 10. nov. (Izv.) Poveljniki zavezniške policije v Carigradu so imeli z Refet pašo daljši razgovor, ki je zadovoljivo potekel.

POLOŽAJ V CARIGRADU.

Carigrad, 10. nov. (Izv.) Refet-paša je izrazil željo, da bi prišlo med njim in med zastopniki zaveznikov do mirnega sporazuma. Splošno smatrajo, da položaj v Carigradu ni več tako napet kakor je bil.

SULTAN NI ZBEŽAL.

London, 10. nov. (Izv.) Vesti, da bi bil sultan pobegnil na angleško ladjo, se dementirajo.

SULTAN ŠE KALIF.

Carigrad, 10. nov. (Izv.) Refet-paša je na vprašanje izjavil, da se Selamlik v soboto lahko vrši, ker je sultan še vedno mohamedanski kalif.

Brezuspešna pogajanja reparacijske komisije.

Berlin, 10. (Izv.) Listi poročajo, da so delegati reparacijske komisije danes opoldne zapustili Berlin ter se odpeljali v Pariz.

Pariz, 10. (Izv.) Na predloženo interpelacijo je danes odgovarjal v senatu ministrski predsednik Poincare, ki je povdaril, da je Nemčija vprašanje reparacij zavlačevala ter stavila drzne zahteve. Na konferenci v Bruslju so zavzeli zavezniki končno stališče o politiki napram Nemčiji. Le v najskrajnejšem slučaju se bo rabila sila. Toda v mirovnih pogodbah določene sankcije bo treba izvesti. Na to moramo biti pripravljeni. Francija ima pravico do generalne hipoteke, ki ji je prisojena v mirovni pogodbi. Francija mora vse storiti, da doseže vsestransko ureditev te zadeve. Če se pa ta zadeva ne bi rešila zadovoljivo za Francijo, bomo rajši sami vzeli svojo pravico kakor da bi se ji odrekli. Nadalje je izjavil Poincare: Francija ni imperialistična in ni militaristična država ter noče Nemčije uničiti; toda svojo pravico hoče. — Senat je nato soglasno odobril dnevni red, ki izraža zaupanje vladi ter izraža prepričanje, da bo vlada vse storila, kar zahteva varnost, in pa zagotovilo, da bo odškodnina res plačana.

Pariz, 10. (Izv.) Barthou je v Berlinu nekemu časnikarju dal izjavo, v kateri pravi, da se Franciji ni posrečilo, da bi Nemčija pristala na predloge, ki je imela Francija do njih pravico. V Nemčiji strah pred odgovornostjo ni nič manjši ko beg kapitala iz dežele. Prišli smo le do razpravljanja, pa ne do rešitve. Kot delegat Francije sem imel dolžnost, braniti pravice Francije. Nihče naj ne pričakuje od Francije, da bo v svojem zmernem popuščanju šla tako daleč, da bi sama sebe zatajila.

Izpremembe v talijanski diplomaciji.

Rim, 10. nov. (Izv.) Ministrski svet je sklenil sledeče izpremembe na diplomatskih mestih: Baron Avezzano pride v Pariz namesto grofa Sforze. Ostavka senatorja Frassatija v Berlinu je bila sprejeta, na njegovo mesto pride Bosdari, sedanji guverner na otoku Rhodos. Poslanik v Londonu Imperiali je prestavljen v Tokio, v London pa pride bivši minister zunanjih zadev della Torretta. Socialistični inženir Gaetani pa bo imenovan za poslanika v Washingtonu.

Nesoglasje med Poljsko in Rusijo.

Varšava, 10. nov. (Izv.) Predsednik poljske republike Pilsudski je odklonil priznanje zastopniku ruske sovjetske republike Obolenskemu. S tem svojim korakom je hotel Pilsudski izraziti manjvrednost ruskega sovjetskega zastopnika. Ruska vlada pa ni priznala poljskega zastopnika Knola za zastopnika poljske republike. Kako se bo rešil ta diplomatski spor, ni znano.

Razpust mažarskih fašistov.

Budimpešta, 10. nov. (Izv.) Mažarski notranji minister je poslal županu budimpeštanskemu dopis, v katerem ga opozarja, da organizacija mažarskih fašistov ne temelji na oblastno potrjenih pravilih, vsled česar jo prepoveduje.

BOLGARSKI DEMENTI.

Sofija, 10. nov. (Izv.) Bolgarska telegrafska agencija dementira na podlagi ur. izjav vse vesti, ki pravijo, da je bolgarski poslanik v Belgradu stavil zunanjemu ministru kraljevine SHS ponudbo, da si razdelita Jugoslavija in Bolgarija obal Egejskega morja. Bolgarski poslanik take ponudbe ni stavil.

IZID AMERIŠKIH VOLITEV.

Pariz, 10. nov. (Izv.) »Newyork Herald« javlja iz Washingtona, da bo zbornica reprezentantov štela 228 republikancev, 204 demokrate in 1 socialista. V senatu bodo imeli republikanci 53, demokratje 42 in neodvisni kmetje 11 zastopnikov.

Pridobivajte novih naročnikov!

Redni letni občni zbor Slov. krščansko-socialne zveze

se vrši

v Ljubljani, dne 13. in 14. novembra 1922 po sledečem sporedu:

I.

V pondeljek, 13. novembra ob pol dveh popoldne predposvetovanje delegatov in prijateljev krščanskega prosvetnega dela v mali dvorani Ljudskega doma z referati:

1. O reorganizaciji SKSZ, poroča dr. Puntar.
2. O delu in ciljih Slov. krš. ženske zveze, poroča g. doktorica A. Piskernikova.
3. Poročilo zastopnika SKSZ iz Štajerske.
4. O prosvetnem časopisju, poroča odbornik SKSZ.

II.

V pondeljek ob pol 8. uri zvečer proslava petindvajsetletnice SKSZ v veliki dvorani Ljudskega doma.

1. Nastop mešanega pevskega zbora »Ljubljane«. Spored: a) E. Adamič: Večerna I. b) Dr. Kimovec: Zvonovi pritrkavajo. c) P. H. Sattner: Šašek kodrolasek. d) O. Dev: Njega ni. e) St. Premrl: Pesem žrjavov.
2. Slavnostni govor predsednika SKSZ.
3. Dr. J. E. Krek: »Turški Križ«. Igra »Ljudski odere«.
4. Nastop Orlov.

III.

V torek, 14. novembra točno ob pol 9. uri dopoldne pričetek redn. letn. občnega zbora SKSZ v veliki dvorani Ljudskega doma s sledečim sporedom:

1. Otvoritev in pozdrav g. predsednika.
2. Nagovor nar. posl. g. Gostinčarja.
3. Poročilo odbora in odsekov.
4. Poročilo revizorjev.
5. Debata in sklepi o vloženih predlogih in resolucijah.
6. Volitev novega odbora.
7. Slučajnosti.

Odbor SKSZ.

Politične novice.

+ **Ubogi kmetijaci!** V strašnih skrbeh so. Dr. Vošnjak jo je kar nanagloma in nepričakovano prisopihal iz Prage v Belgrad in takoj nato je bil razrešen mesta poslanika v Pragi. Hrvatsko časopisje je navedlo kot vzrok, da je imel dr. Vošnjak v Pragi več zmisla za trgovino nego za diplomacijo in da je šlo v Pucljevi španoviji za izvoz 20.000 svinj. Mi te trditve vendar ne moremo verjeti, dasi še nismo pozabili Pucljeve volovske afere, pričakujemo pa, da bosta tako dr. Vošnjak kakor minister Pucelj nastopila v javnosti z jasnimi izjavami. Vsekako pa je ta za javnost popolnoma nepričakovana razrešitev dr. Vošnjaka čudna in za samostojne silen moralni udarec. Sliši se, da bodo poslanci SKS napeli vse sile, da rehabilitirajo dr. Vošnjaka in bodo šli iz vlade, ako se Pašić ne omehča. Ko bi hotel Jugoslovanski klub v vlado, potem seveda bi samostojnim odbila zadnja ura. Tega so se bali kakor hudobec križa in zato je bil ta njihov strah oče laži v »Kmetijskem listu«, da Jugoslovanski klub misli iti v vlado. Pač pa je minister Pucelj čutil, da jo je s svojo tolikokrat povdarjano kmetsko carinsko politiko v vladi popolnoma zavozil in bi mu morali izreči njegovi strankarji nezaupnico, ko bi bili mož e. Pustil je vlado delati, kar je hotela, še-le ko so se začela samostojnim v vladi majati tla pod nogami, se je spomnil svojih samostojno-ministrskih grehov in je naslovil na gospoda Pašića pismo — za Kmetijski list, v katerem izraža svoje nezadovoljstvo z izvozno carino, to se pravi z drugimi besedami: nezadovoljstvo s svojim lastnim zadržanjem v ministrskem svetu. Mož si misli: Če bom le moral iz vlade, česar me Bog varuj, pa bom dejal svojim vernim: Spri sem se s Pašićem, saj ste brali moje pismo. Samo to je vzrok mojega odstopa. — Pa bo še nazadnje veljal za političnega mučenika! V stiski je in nam se smili. Morda mu pa pomaga iz te stiske s svojim modrim svetom tisti znani »gospod«, ki nosi vsak teden »informacije« v tajništvo SKS.

+ **Značilna brzojavka.** Dijaki iz Macedonije, ki študirajo v Bolgariji, so poslali Kemalpaši brzojavko, v kateri izražajo upanje, da bo Kemalpaša priboril Macedoniji avtonomijo.

+ **Velike izpremembe v italijanski birokraciji.** Po rimskih centralnih uradih brije huda burja. Večina vodilnih mest je prešla v roke mlajših, sposobnih moči. Podtajniki strašijo po vseh uradih, da vidijo, ako se uradništvo drži uradnih ur. Delovni čas, ki je znašal doslej 7 ur, nameravajo zvišati na 8 ur, zato pa znatno znižati število uradnikov.

+ **Salata demisioniral.** Predsednik centralne komisije za nove pokrajine posl. Salata, ki mu je bila poverjena likvidacija te komisije, je prosil vlado, naj ga odveže tudi te dolžnosti. Mussolini je Salatovo ostavko sprejel.

Primorske novice.

p **Slovenci in novi položaj v Italiji.** »Agenzia Stefani« poroča, da se je 4. t. m. zglasil pri državnem podtajniku v ministrskem predsedstvu — Acerbu goriški poslanec Šček, ki je podal izjavo, da so Slovenci, kakor drugorodne manjšine sploh, z zadovoljstvom pozdravile, da je vlada prešla v Mussolinijeve roke in je tako država končno dobila trdno, močno vlado. Od te vlade upajo Slovenci, da bo temeljem zakona ustvarila pogoje za mirno sožitje vseh državljanov. Podtajnik Acerbo je v imenu Mussolinija sprejel to izjavo z zadovoljstvom na znanje in povabil poslanca Ščeka, naj k ministrskemu predsedniku Mussoliniju dovede deputacijo, ki naj temu predloži zahteve goriške dežele. — Tako bi bili torej oficielni odnošaji med Slovenci in novim režimom čisto normalni. Tudi iz fašistovskih vrst se čujejo glasovi, ki žele mirnega sožitja s Slovani. Tako je rekel tajnik goriškega fašja inž. Ulivieri na nedavnem sestanku vseh italijanskih narodnih strank v Gorici, na katerem je bil sprejet sklep za razpust sedanje večine mestnega zastopa: »Fašisti hočemo, da se smatraj slovensko ljudstvo v okviru Italije enako drugim državljanom in imej z njimi enake pravice in dolžnosti.« Podobno sta izjavila socialist Stoffa in odvetnik Sturani. Le žal, da delajo fašisti razliko med slovenskimi ljudskimi zastopniki in ljudstvom, češ da je ljudstvo dobro, a njegovi voditelji so hujskači. Tako nekako so vedno pledirali za mir s Slovenci tudi — Nemci na Koroškem. Kakih posebnih dobrot se Slovenci od fašistovskega režima pač nimajo nadejati te se smejo tudi v bodoče zanašati le »nase in na svoje kljuse.« Da se razmere vsaj zenkrat še niso zelo izpremenile priča dejstvo, da so fašisti v Gorici te dni zaplenili razprodajalcu časopisov Molesiniju vse izvode »Edinosti« in jih zažgali. Fašisti v Istri pa prete našim ljudem z ricinovim oljem ... Vse v večjo slavo italijanske kulture. Veleznačilno za sedanje razmere je tudi to-le: Fašisti so bili ob preobratu pozvali občinski odbor v Dekanih pri Kopru naj odstopi. Tega občinski odbor ni storil sklicujoč se na tozadevno odredbo novega ministrskega predsednika. Pač pa je skle-

Fr. S. Finžgar: Iz modernega sveta.

Roman. V Ljubljani 1922.

Iz letnika v letnik je jasnejše, da hoče biti Finžgar v leposlovju tisto, kar Krek v gibanju Slovenstva in socialne misli, bolj zavedno socialni, kulturni delavec kakor pa artist v zmislu modernega subjektivizma. (Fran Sal. Finžgar. Študija. Dr. Ivan Pregelj. Dom in Svet 1921. Str. 107.)

Po dolgem premoru desetih let je izšel te dni kot 11. zvezek Finžgarjevih zbranih spisov v založbi Jugoslovanske knjigarne roman »Iz modernega sveta«.

Iz tega Finžgarjevega dela veje duh poraslega stoletja, trepeče slutnja rastoče moči in samozavesti delovnega ljudstva. Ob svojem nastanku (Dom in Svet 1904), deset let pred začetkom velike vojne, je vzrastlo sredi tedanje naše literature kakor nova granitna stavba. Iz našega malega življenja, ki utripa kakor neznatno kolesce v stroju svetovne kulture in civilizacije, je Slovencem prvič melodija socialnega romana.

»— — Probratje, zbudite se k novemu, krepkemu življenju! Pomnite, da ste vi tisti, ki rahljate pernice bogatinom, pomnite, da jim vi polnite šampanjke, da vaši žulji obkladajo bogate mize, ob katerih se prenasičajo bogataši! Ne zabite, da so oni takisto prišli nagi na svet kakor vi! Zakričimo enkrat z glasom razdivjanih valov v ušesa vsem tlačiteljem: Dovolj! in zarjove naj ta glas po pravici, da se bo razlegal kakor glas leva po pustinji, da bodo bogataši vztrepetali in koprneli strahu, da jim zbrišemo mreno z oči ter bodo čitali, čeprav s krvavimi črkami zapisano: Brez nas — ni vas!« (Str. 33.)

Zdaj po svetovni vojni, ko so vzrastli socialni problemi tako nepričakovano človeštvu preko glave, zdaj, ko izpodjedajo valovi povodnji z Ruskega jezove, ki jih mrzlično gradi in maši hrajoči gospodarski sistem zapada, zdaj zvene te besede tako, kakor bi bile napisane ravno za to uro človeštva.

Naš veliki Evangelist Krek je z bistrovidnostjo velikega duha videl probleme naših dni naprej. Finžgar je sledil verno velikemu učitelju, ki je s proroškim prstom kazal na rane naše dobe in jim iskal leka v edini vseobsegajoči ljubezni, ki jo je učil Kristus. Veliki optimizem v romanu, črta navzgor iz modernega sveta — tudi to je sad Krekove šole, ki je v Finžgarju našla svojega literarnega glasnika, po svojem najglobljem bistvu sorodnega očetu našega velikega socialnega pokreta, verista - optimista, kakor ga je točno označil dr. Ivan Pregelj v svoji študiji o Finžgarju v Domu in Svetu (1921 str. 108).

Finžgar je našel torišče svojemu romanu na domačih tleh. Po prvih poglavjih, ki jih prečitaš, ti vzraste v vsej nazornosti pred očmi naša Gorenjska, kjer je gradil tuji kapital svoje industrijske centre za izkoriščanje bogastev naše zemlje. Granitne, solidne stavbe, široka steklena okna; dan in noč goreče peči, visoki dimniki. »Kako gibanje! Jermenje je šumelo in vibriralo pod stropom, zamašnjaki sičali po vzduhu, turbine so potresale pod, stroji so hropli: rezali, stiskali so goreče železo, ki se je zvijalo kakor ognjene kače, drugod pa mrzlo ječalo in se tanjšalo do tenkih vlaken najdrobnejših žic. Med stroji so pa stali umazani delavci — brez glasov, brez radosti na licih. Mogočne mišice so se jim napenjale in krčile kakor suhe tetive, in teže so se dvigale s tal, romale iz rok v roke — vse brez glasov — vse sami stroji.« (Str. 29.)

Od sil, ki gonijo življenje v tvornici, je obdelal Finžgar v prvi vrsti delavstvo in uradništvo. Podjetnik, zastopnik kapitala — baron Pinkeles — je samo skiciran. Čisto prav, kajti tedaj še nismo imeli Slovenci velekapitala, šele vojna in povojna konjunktura nam je dala tudi tipe te vrste, ki jih pa vendar niti danes še ne moremo vzporediti s kapitalistom iz velikega sveta.

V trop domačih vslužnih uradnikov — tudi proletarcev svoje vrste in svoje tragike — je postavil pisatelj glavnega junaka svoje zgodbe. Dr. Vinka Slugo, novega tvorniškega zdravnika. Idealen mlad človek, zastopnik socialne misli, ki čuti in živi z delavstvom, se zanje poteguje, kjer le more, in ga vsled tega družba zasovraži. Njegov najljutejši protivnik je bivši poročnik Egon Seme, nadzornik v tovarni, vseskozi podla duša. Njegove intrige proti Slugi se zaostre do velike scene, ko zdravnikov prijatelj, sodni pristav Lukež Prosenc, čisto Finžgarjeva figura »slok kakor grabljišče in suh kakor poleno«, v dvoboju ob Črnem bajerju nabije Semeta s plosko sabljo.

Delavstvo nam riše Finžgar v Petru Rožmanu, nastajajočem delavskem voditelju, ki se sam skrivši izobrazuje in čita strokovne liste in vzraste do voditelja svojih tovarišev, ko izbruhne stavka v tvornici.

Z živimi barvami nam slika Finžgar obe strani specifično slovenskega modernega sveta: ročnega in duševnega industrijskega delavca. Toplih barv je našel tudi za delavske bede. Le eno primero! »Na borni postelji je ležal mož. Njegovo lice ni bilo umito. Črne lise so bile na bledem obrazu: Kakor se je privlekel pred dvema dnevoma iz tovarne, tak je legel. V kotu ustnic so tičale prisušene krvave pene. —« (Str. 54, 56.)

V utripanje porajajočega se socialnega gibanja med delavstvom je vpletel pisatelj boje in trpljenje, srečo in ljubezen dveh parov: Dr. Sluge in ravnateljeve hčerke Alme Petr aRožmana in Maretke. Ob svetli sliki teh dveh parov so tem temnejše konture dvojice Semeta in Korte.

Pisatelj je dal svojemu delu blažilen konec: Zloba in zavist Semeta in Korte najdeta strašno smrt, dobrota, požrtvovalnost in idealizem dožive plačilo v izpolnitvi hrepenenj ljubečih duš.

Roman sodi v vsako knjižnico, v salon in v preprosto hišo. Žuljave roke delavca - trpina bodo z isto ljubeznijo in užitkom obračale strani te zlate knjige kakor beli prsti šestnajstletnega dekleta. In duši obeh bosta po čitanju poplemeniteni, bogatejši notranje lepote, ki sije iz te knjige, ki bi je nihče ne mogel napisati s toliko srčno toploto kako samo naš Finžgar.

Dr. Alojzij Remec.

nil izjavo, v kateri pravi, da je dekanska občina in njeno prebivalstvo popolnoma in lojalno italijanska in hoče taka tudi ostati. Da se je mogel nad tem pojaviti dvom, so krivi neki nepremišljeni člani občinskega odbora. Odbor pooblašča župana, da te člane pozove, naj nemudoma odstopijo. Ako tega ne bi storili, odstopi celokupni odbor z županom na čelu. Izjavo so podpisali vsi odborniki razen prizadetih. Iz tega se vidi, kakšna sapa piše tam doli pod fašistovskim režimom.

p **Nesreča v Sp. Idriji.** Na vernih duš dan je prišel pod težak voz posestnikov sin 19 letni Ignacij Mlinar. Voz je Mlinarju zlomil hrbtenico ter je ostal na mestu mrtev. Fant se je bil zadnji čas udal pijači, ker je bil potrjen v vojake; zaspal je na težko naloženem vozu in na nekem ovinku zdrsnil z njega ter prišel pod kolesa.

p **Po nedolžnem leto dni v ječi.** Lani meseca oktobra je bil na javnem plesu v Kozani smrtno ranjen mlad italijanski financar. Italijani so čina takoj obdolžili Slovence in fašisti so divjali po Kozani, a dva fanta: Mihaela Srebrniča in Josipa Vendermina so oblasti zaprle in uvedle proti njima kazensko postopanje. Te dni sta bila fanta popolnoma oproščena, ker je manjkal vsak dokaz za njuno krivdo. Krn, Kozana in še druga imena bodo še poznim rodovom pričala o mučeništvu slovenskega ljudstva pod italijansko oblastjo.

Razpored zborovanja

dobrodelnostnega in treznostnega shoda v nedeljo, 19. nov. v Unionu v Ljubljani.

Ob 7. uri sv. maša s pridigo v cerkvi Srca Jezusovega.

Ob 9. začetek zborovanja: **Pregled dobrodelnosti na Slovenskem.**

Janko Hočevar: **Česa nam še manjka.**

Dr. Anton Zdešar: **Vera in dobrodelnost.**

Gospa Leopoldina Dolenec: **Žena in dobrodelnost.**

Gospodična Minka Debeljak: **Kako naj delajo dobrodelni odbori in odseki.**

Dr. Franc Walland: **Najvažnejša panoga dobrodelnosti.**

Dr. Matej Justin: **Ne zastrupljajte se!**

Ravnateljica Ant. Štupica: **Kako delajmo za treznost.**

Nadzornik Martin Humek: **Sadje v gospodinjstvu in alkohol.**

Franc Borc: **Kako naj delajo naša društva za nravni prerod.**

Priglašeni sta kot govornici tudi dve *kmetski* dekleti, Marija Jagodic in Frančiška Prijatelj, obe dobri govornici.

Zborovanje bo trajalo — z opoldanskim presledkom — cel dan.

Gre pa se pri tem shodu ne toliko za lepe govore, marveč za to, kako naj se delo za treznost in dobrodelnost praktično izvaja v vsakem posameznem krogu. Niti za eno niti za drugo se ne bodo priporočala po deželi samostojna društva. Kajti društev imamo itak mnogo, a ta društva le premalo delajo. Njih delo obstoji le bolj v igrah in veselicah, premalo pa je resnega, solidnega, vzgojnega dela. **Društva in družbe naj privzamejo v svoj delokrog resno delo za treznost, za odpravo grdih ljudskih razvad, za versko-nravno vzgojo naroda, za pomoč bližnjemu, pa bodo imela mnogo več pomena in uspeha kakor doslej.** Na shodu se bo dajalo navodilo za podrobno delo na tem polju. Shod bo torej velikega praktičnega pomena. Zato se posvetujte, v kolikem številu se hočete shoda udeležiti. Časa za agitacijo je dovolj. Pridejo naj najbolj agilni in požrtvovalni moški kakor ženske, člani društev in Mar. družb! Koder jim je za resno delo, od tam gotovo udeležba ne bo izostala. Da se dobi malo pregleda o udeležbi, naj se zastopniki organ. pri vstopu v dvorano priglasijo, koliko jih je in koga zastopajo.

Dnevne novice.

— **Dr. Fran Trošić †.** V Dubrovniku je umrl vzoren, splošno spoštovan in priljubljen katoliški mož: zdravnik dr. Fran Trošić. Pokojnik je bil do skrajnosti nesebičen in neumoren v svojem samaritanskem poklicu, vsikdar pripravljen pomagati vsakomur, kdorkoli je bil pomoči potreben. Bil je neutrudljiv predsednik ali odbornik mnogih dobrodelnih, verskih in kulturnih katoliških društev, vzoren katoličan v javnosti in zasebnem življenju. Za njim plaka žena in otroci, za njim žalujejo vsi, ki so ga poznali, prav posebno pa reveži, ki jim je bil pravi oče. Njegov pogreb je pokazal, kako veliko, vsesplošno spoštovanje je užival. Pogrebni obred v stolni cerkvi je opravil dubrovniški škof, za pogrebom so šli vsi zavodi in društva, zastopniki oblasti in nepregledna množica občinstva. Ob grobu so mu govorili zdravnik dr. Vlaho Poljanić, prof. Kristo Krile, za humanitarne ustanove Niko Gjivanović in za Marijino kongregacijo Vlaho Fortunić. Vsi so naglašali njegov naravnost svetniški zgled. Večen mu spomin!

— **»Slovenska Straža« in občni zbor S. K. K. Z.** Na predposvetovanju delegatov SKSZ v ponedeljek, 13. t. m. pop. in v torek dopoldne bo na obč. zboru SKSZ poročal o »Slov. Straži« g. dr. Rožman.

— **»Sramotno« obnašanje slovenskih abiturientov v Srbiji.** Po nalogu pokrajinske uprave je naročil oddelek za uk in bogočastje višjemu šolskemu svetu, da razpošlje na vse srednje šole okrožnico, v kateri se očita udeležencem na zletu slovenskih abiturientov v letošnjem poletju v Srbijo, da so se marsikateri izmed njih vedli nadvse škandalozno, da so kazali ošabnost, nagnjenje k pijančevanju, ponočnemu razgrajanju, neotesanost in surovost in so tako onečastili in osramotili slovensko ime. Vrhtega da so se nekateri tudi v političnem oziru vedli netaktno, ker so protestirali, ko je neki slov. profesor govoril v Srbiji v srbohrvaškem jeziku. Prejeli smo od udeležnikov tega izleta izjavo, ki je radi obširnosti ne objavljamo v celoti, povzemamo iz nje te-le konstatacije: V okrožnici navedeni očitki so potvorba resnice in kar tiče »ponočnega razgrajanja, neotesanosti in surovosti« neutemeljena izmišljotina. Abiturienti konstatirajo, da se omenjeni enodušni protesti niso nanašali na obliko in jezik, temveč na klečeplazno vsebino govora prof. Reicha v Negotinu, ki je vzbudil v navzočih vtis onečaščanja in sramotenja Slovenstva. Spor, ki je vsled tega nastal, je bil mirno poravnan v Zaječarju po posredovanju srbskega profesorja Vlade Marinkovića, ki je spor razumel in na katerega se abiturienti spominjajo z največjim spoštovanjem. Protest dijakov je bil izraz zdravega nacionalnega ponosa, ki so ga imeli priliko občudovati pri vsem srbskem ljudstvu. Izjavo je podpisalo pet pooblaščenih zastopnikov abiturientov.

— **Skromna zarada.** Belgrajska »Tribuna« poroča, da je finančni minister na posredovanje Pavla Marinkovića izplačal znani francoski fabriki za topove Schneider — Creuzot na račun dolga po dolgem obotavljanju 2 milijona frankov. Posredovalnina je znašala 400 tisoč frankov...

— **Železniška nesreča na progi Osjek—Slatina.** Na progi Osjek—Slatina se je pod tovornim vlakom vdrl most med postajama Nove Bukovice in Miklouš. Vdrlo se je 7 vagonov. Človeških žrtev ni bilo. Kakor javljajo zagrebški listi, so telefonirali za pomoč v Zagreb, Osjek in Slatino, a pomoči ni bilo od nikoder. Promet vzdržujejo s prestopanjem.

— **Na naboru.** Pride človek na nabor pred komisijo. S seboj ima nebroj dokumentov. Predsednik komisije ga vpraša: »Katere jezike govorite?« — »Hrvatski, nemški, francoski in italijanski jezik.« — »Pa znate-li brati in pisati,« nadaljuje predsednik. — »Pišem hrvatski, francoski...« — »A znate-li cirilico?« — »Ne!« — Predsednik pisarju: »Piši: nepismen!«

— **Umrl je v Stari Zagori** tamkajšnji metropolit Metodij, ki je igral veliko vlogo za osamosvojitev bolgarske pravoslavne cerkve od grške. Bil je rojen Macedonec in je užival veliko zaupanje tamkajšnjega prebivalstva.

— **Strašna družinska tragedija v Messini.** Odlični mesinski meščan Laspada je zadnji čas živel ločen od svoje žene. 9. t. m. je prišel v hišo ženinih staršev, kjer je žena živela, ter po vrsti umoril ženinega brata, potem mater in ženo; končno je zažgal hišo, sam sebi prerezal vrat in se vrgel na dvorišče, kjer je mrtev obležal.

— **Fašizem v Nemčiji.** V Nemčiji organizirajo nacionalistični krogi svoje pristaše po vzoru laških fašistov in sicer čisto na vojaški način. Nemški fašisti nosijo lovski klobuk, podoben onemu laških alpincev, sivo suknjo, na rokah pa imajo obešen na mali vrvici križec. V tej uniformi so že v več mestih nastopili.

— **Kvartet Zika na Vrhniki.** Kvartet Zika se je odzval povabilu pevskega odseka na Vrhniki in bo priredil v nedeljo 12. nov. ob 8. uri zvečer v Rokodelskem domu koncert. S tem bo izpolnjena želja vrhniškega občinstva, ki je že lani naprosilo kvartet, pa to takrat ni bilo mogoče. Spored obsega dela svetovnih komponistov. Zanimanje za koncert je zelo veliko.

— **Ježica pri Ljubljani.** V nedeljo 19. t. m. ob 3. popoldne uprizori orl. telov. odsek B. Nušićevega »Navadnega človeka«, pri popolnoma novi sceneriji, katero je izvršil g. slikar Merčun. Vse prijatelje, ki si žele zdrave zabave, prijazno vabimo, da si ogledajo to delo priznanega srbskega pisatelja, hkrati pa je to prvo srbsko delo na tukajšnjem odru. Na svidenje!

— **Dubrovnik pod vodo.** Povodom zadnjih nalivov sta potok Gurdić in izvirek Parilo preplavila mesto Dubrovnik, tako da se je moral ukiniti šolski pouk in ljudje niso mogli ne na pošto ne na komando mesta. Po cerkvi sv. Tripuna je žuborela voda kakor v večjem potoku. Mnogo ljudi ni moglo iz hiš. Po nižje ležečih trgovinah je bilo mnogo škode, na mnogih krnjih je voda izpodjedla tlak. Take povodnji ne pomnijo 25 let.

— **Roparski napad.** Ko se je peljal Ivan Benčina po cesti med Bleško Polico in Glino proti svojemu domu s sejma iz Loža, je zapazil v grmovju skritega moža, kateri ga je neprestano opazoval. Benčina je vozil naprej, neznanec se mu je približal, nameril proti njemu revolver in zaklical: »Stoj! Daj novcel« Benčina mu je odvrnil, da nima denarja, ropar je na to odšel, ker je najbrže videl, da se pelje po cesti neki biciklist.

— **Proti uničevanju kozjereje v Dalmaciji.** Dubrovniška »Narodna Svijest« prinaša iz Konavla dopis, ki se bridko pritožuje nad vladno naredbo o prepovedi koza. Tamkajšnji skalni bregovi niso primerni za drugo živinorejo nego za koze, ki tvorijo v gospodarstvu tamkajšnjega ljudstva važno postavko. Dopis poziva poslance, naj se zavzemo za to, da se naredba ukine.

— **Obletnica zagrebškega potresa.** 9. t. m. je poteklo 42 let od velikega zagrebškega potresa. V stolnici se je vršila spominska služba božja.

— **Proti podzemskim stanovanjem.** Zagrebški mestni magistrat je objavil, da se poslej v nobenem slučaju ne izda več dovoljenje za adaptacijo kleti.

— **Stavka z gladovanjem.** Iz Dublina se poroča, da je od minole sobote začela v zaporu stavkati z gladovanjem mis Mary Mac Swiney, sestra pokojnega župana v Corku, ki se je tudi, kakor znano, postil v zaporu do smrti.

— Razsvetljena stolpna ura. Stolpno uro na zagrebški stolnici bo dala cerkvena uprava razsvetliti, tako, da bo mogoče brati čas tudi ponoči.

Boj za Ljubljano.

Politična značajnost NSS in — avtonomija Slovenije.

NSS zagovarja svojo politično breznačelnost in kriči, da je za avtonomno, nedeljeno Slovenijo. Ta stranka preganja »klerikalnega zmaja« in se objema z onimi možmi iz JDS, proti katerim so imeli narodnosocialni zastopniki v bivšem občinskem svetu samo izraze zaničevanja. Kako resno pojmujejo narodni socialisti avtonomijo Slovenije, najbolje ilustrira sledeče dejstvo:

Zastopniki SLS v bivši koaliciji v ljubljanskem občinskem svetu so venomer zahtevali, da se večina občinskega sveta izreče za avtonomijo Slovenije in revizijo ustave. Narodni socialisti so izjavili, da za to nimajo pooblastila od načelstva svoje stranke in so skušali to zahtevo zavleči. Dne 30. marca 1922 je predložil klub SLS klubu NSS pred občinsko sejo sledečo resolucijo:

»Gospodarski položaj v Sloveniji je postal nevzdržen. Davčna bremena in vedno naraščajoča draginja tirajo prebivalstvo Slovenije na rob propada. Celo imovitejšim slojem preti obubožanje, ker ne morejo vzdržati vedno večjih davčnih bremen. Potrebna je slovenskemu narodu gospodarska avtonomija, ki je pa nemogoča brez politične avtonomije, ki je predpogoj zdravega napredka za naš narod. Uvažujoč sedanje nevzdržne razmere in namero vlade, da razdeli našo zemljo v oblasti, svari občinski svet ljubljanski centralno vlado v Belgradu, naj ne tira slovenskega in hrvatskega naroda do skrajnosti. Razdelitev države v oblasti naj se opusti. Zahtevamo politično avtonomijo za nedeljeno Slovenijo z avtonomnim deželnim zborom in z zakonodajnimi pravicami.«

Klub NSS se je posvetoval in izjavil, da za to resolucijo ne more glasovati, ker se njihovi zastopniki boje, da bo vlada razpustila občinski svet, ako tako resolucijo sprejme.

Dne 30. marca 1922 niso upali narodni socialisti podpisati resolucije za avtonomno Slovenijo, v mesecu novembru 1922 pa kriče v »boj za belo Ljubljano in nedeljivo Slovenijo!«

Dne 30. marca 1922 so se narodni socialisti bali, da vlada razpusti občinski svet in jih reši koalicije s »klerikalci«, meseca novembra pa vpijejo, da je klerikalizem največja nevarnost in nesreča za Ljubljano.

Dne 30. marca je izjavil g. Tavčar, načelnik kluba NSS v polemiki z dr. Trillerjem, da je »klerikalizem« le bav-bav za stare liberalce, meseca novembra pa kandidira isti g. Tavčar na listi starih liberalcev in z njimi vred pridiguje o boju proti bivšemu bav-bavu.

»Razbita fronta delovnega ljudstva«, tako kliče včerajšnje glasilo »Jadranske banke« — »Jugoslavija«. Pravi, da je fronta zato razbita, ker NSS ni v njej. Mi pa pravimo, da fronta delovnega ljudstva krepko skupaj drži. Vsi delavni in socialni ljudje pojdejo z njo, tudi tisti, katere so voditelji NSS hoteli prodati dr. Ravniharju zaradi Deržičevega mandata. Zveza delovnega ljudstva raste. Da voditeljev NSS ni v njej — je le dobro.

Resnica! Na naslov jedeesarskih mladinov je sinoči stari »Narod« zazehal in vzdihnil: »Ali je bilo potrebno pustiti državne nameščence polni dve leti v pravem pomenu besede naravnost stradati!« Dobro je povedal. Škoda je le, da imajo ti starinski gospodje tako skrb za nameščence ravno sedaj pred volitvami! Ko pa je šlo za nameščence Mestne hranilnice, tedaj se jim ti reveži niso nič smilili. Grdo vlogo, ki so jo ti starinski zavezniki NSSarjev igrali takrat, bomo še razkrili. Ni pa bila nič grša, ko sedanja njihova hinavščina.

Štajerske novice.

š **Za okrožnega zdravnika v Radincih** je imenovan g. dr. Jan Sedlaček, s čimer je ugodeno zelo nujni ljudski potrebi. Ovira je sedaj edino v tem, da novoimenovani zdravnik ne najde stanovanja.

š **S kamnom proti vlaku.** Štajerski listi poročajo, da je zvečer 31. m. m. priletel v bližini postaje Dobova kamen v voz 2. razreda na zagrebškem vlaku. Kamen je prebil oba okna in padel v kupe, v katerem se je vozila gospa Oset in drugi mariborski trgovci. Gospa Oset se je trenotek prej okrenila od okna, kjer je bila sloneča in legla na klop. Tako je ušla smrti ali vsaj težki poškodbi.

š **Mrtvo truplo neznanega moža so našli** 10. t. m. na cesti med Rimskimi Toplicami in Laškim. Domnevajo, da je bil najbrž spremljevalec živine. Bil je brez klobuka in brez vsakih listin.

š **Začetek pouka na drž. srednji kmetijski šoli v Mariboru.** Vsi učenci, ki so vložili prošnje za sprejem v srednjo kmetijsko šolo v Mariboru, naj se zglasijo zanesljivo v petek, dne 17. novembra 1922 ob 11. uri dopoldne pri direkciji (na vinarski šoli), kjer se jim sporoči, kdaj imajo polagati prejemni izpit prosilci, ki so absolvirali samo kako nižjo kmetijsko šolo. Pri tej priliki se jim dado tudi pojasnila in naslovi za stanovanja in hrano v mestu. Sprejemni izpiti se vršijo v soboto, dne 18. novembra. Ura se naznani pri zglasitvi. V nedeljo dne 19. novembra je slovesna otvoritev nove šole in v ponedeljek, dne 20. novembra prične redni pouk.

š **Napredovanje slovenskega trgovskega naraščaja v Mariboru.** V šolskem letu 1919.-20. je bilo na mariborski trgovski nadaljevalni šoli 94 Nemcev in 39 Slovencev, l. 1920.-21. 71 Nemcev in 60 Slovencev, l. 1921.-22. 31 Nemcev in 98 Slovencev, v tekočem letu pa je 24 Nemcev in 140 Slovencev.

š **Revizijo industrijskih nastavljencev v Mariboru in okolici** je izvršilo mariborsko okrajno glavarstvo. Pokazalo se je, da je zaposlenih še vedno nad 150 inozemcev na takih mestih, ki bi se z lahkoto dala izpopolniti z domačini. Glavarstvo bo zahtevalo, da se to izvrši.

š **Nepošten funkcionar soc. dem. stranke.** V Celju so zaprli tajnika in odbornika raznih socialističnih organizacij Edo Mlinarja, ki je poneveril za približno 24.000 K društvenih denarjev, med tem celo večjo vsoto, ki je bila zbrana za zavod slepcev v Ljubljani. Dr. Novačanovi zadrugi »Klas« je odnesel 3500 K na deležih. Mlinar je bil zaradi enakega zločina že dvakrat predkaznovan.

Gospodarstvo.

g **Državna trošarina.** Dohodki državne trošarine za mesec avgust znašajo skupno 45.629,090 Din. V proračunu je predvidenih za 5.097.340 Din manj, kot smo v resnici prejeli. Nasproti avgustu l. 1921 je letos več trošarine za 11.815.590 Din.

g **Znižanje uvozne carine za sadje v Češkoslovaški.** Češkoslovaško trgovsko ministrstvo je znižalo izvozno carino za sadje od 3 na 1 češkosl. krono.

BORZA.

Zagreb, 10. nov. (Izv.) Pešta 2.35—2.65, Berlin 0.84—1.04, Italija 2.58—2.62, London 273.50—278.50, Newyork 61—62, Pariz 397½—402½, Praga 1.98½—2.01½, Dunaj 8.30—8.80, Curih 11.23—11.33, Bukarešt 39.75—41.25, Sofija 39—41.

Curih, 10. nov. (Izv.) Pešta 0.2225, Berlin 0.07, Italija 23.65, London 24.43, Newyork 547.50, Pariz 35.80, Praga 17.45, Dunaj 0.0074, Bukarešt 3.40, Sofija 3.75, Zagreb 2.25, Varšava 0.035, Holandsko 214. — Valuta: n.-a. K 0.0076.

Dijaški vestnik.

d **I. redni diskusijski večer** ima nocoj ob 8. zvečer »Danica« na verandi hotela Union. Referira dr. Korošec. Radi važnosti referata prosimo, da se referata udeleže tudi vsi tov. »Zarjani«. Za člane »Danice« je udeležba obvezna. — Odbor.

Prosveta.

pr **Pevska šola, spisal Marko Bajuk,** je pravkar izšla. Na 240. straneh ima v izobilju vsega, kar potrebuje pevec, da se nauči varno in zanesljivo zadevati, dobro in čisto izgovarjati, s pevskim organom varčno ravnati, glas pravilno nastavljati, itd., itd.; celo v notranji ustroj pesmi nas pisatelj na neprisiljen, jasen način uvede z lepimi zgledi; izkratka: težko boš upravičeno česa pogrešal. Hkrati ima vse polno lepih, deloma jako zajemljivih zgledov, ki pouk osvežajo. Nekateri so pisani z naravnost iznajdljivo preprostostjo. — Kar daje knjigi v znanstveni smeri posebno vrednost, je obilica novih slovenskih izrazov, ki se odlikujejo po jasnosti, točnosti in pravilnosti. — O knjigi, ki smo si jo tako živo zaželeli, kot sestradan berač kruha, bomo še obširneje izpregovorili, najlehtnejšo besedo bodo pa dale naše šole in pevska društva, ki bodo brez dvoma z veseljem in vnemo po njej segala. — Založila je knjigo Jugoslovanska knjigarna in je nastavila izredno nizko ceno 40 Din, ceno, ki bi ne bila niti za knjigo z navadnim tiskom previsoka, kaj šele za notni tisk, ki je neizmerno dražji. Bajukovo »Pevsko šolo« vsem, ki se hočejo dobro naučiti petja, na vso moč priporočamo. K.

pr **»Čas« l. XVII., 1. zvezek.** Prejeli smo prvi zvezek novega letnika »Časa« (1922-23). Vsebina mu je velezanimiva, kakor je razvideti iz naslednjega pregleda: — I. Razprave in članki: Iz verstveno-historičnih vprašanj starega krščanstva. Dr. Fr. Ks. Lukman, Ljubljana. Orel. Jernej Hafner, Ljubljana. Kulturni pomen alkoholnega vprašanja. Dr. Fr. Kovačič, Maribor. Težišče prebivalstva Evrope leta 1910. Narodno-

gospodarska in politična slika. Prof. dr. V. Šarabon, Ljubljana. Nova pota v dantologiji. Poroča St. Leben, Ljubljana. II. Iz našega kulturnega življenja: Zgodovinska razstava slikarstva na Slovenskem. Dr. Fr. Stele, Ljubljana. Fr. Vebrov sistem filozofije. (A. U.) Uvod v filozofijo. Zv. 1. Spoznavno-kritični del. Napisal Aleš Ušeničnik. (Fr. Sanc D. J., Zagreb.) — Umetnost. Umělechý list. Slovinské umění. Ročnik III. 1921. Číslo zimne. (Dr. J. S.) — Domoznanstvo. Hermann Wendel. Von Belgrad bis Buccari. (Dr. I. Pregelj.) — Cerkveni priročnik. Priredil Anton Mrkun. »Dr. Jos. Srebrnič.) — Socialna zaščita dece in mladine. Spisal Fr. Goršič. (J. Srebrnič.) — Sociologija. Za napretkom. Šest rasprava o savremenoj uljudbi. Pavao Butorac. (Dr. J. S.) — Glasba. Pevčeva pesmarica. I. letnik. Uredil dr. Fr. Kimovec. (V. H.) — III. kulturne drobtine: Nova revija. (J. S.) L'Europa Orientale. — Narodna cerkev na Češkoslovaškem. (—ič) Papirnata Jugoslavija. (—b—) O okuženosti v Nemčiji. »Knjiga o življenju« (—b—) Glas o dr. Ušeničnikovem »Uvodu v filozofijo«. Žalna seja odbora Leonove družbe. — Popravek. † dr. Josip Gruden.

pr **Pevski zbor »Lisin»ki«** izvaja na svojem koncertu, ki se vrši v nedeljo 12. t. m. ob 8. uri zvečer v dvorani hotela Union ciklus zborov dr. Božidara Širole na tekste hrvaške renesančne in baroške poezije Dubrovniških pesnikov iz 15. in 16. stoletja: Hektorovića, Nalješkovića, Držića in Djordjića. V duhu te stare narodne poezije je stvoril Širola muziko, ki nosi v isti meri značaj stare narodne muzike. Ni se posluževal izrecno narodnih motivov, pa vendar mu je vsak ton naš, naroden. Čeprav se v stilu in harmonizaciji naslanja na stare madrigale in cerkvene napeve, je vendar delo skozi in skozi moderno in individualno. Ne pretiravam, ako ta ciklus štejemo med naše najboljše in najjačje vokalne kompozicije velike koncepcije. Posebno jednotno zamišljene »Pjesmi razlike« kažejo genijalno invencijo pri vstvarjanju forme. Od treh delov te skladbe »Pjesmi od maskarate«, od »Kola«, od »Piera« deluje najneposredneje mili ženski zbor s šestorico tenorjev »Pjesmi od Kola«. Jasna melodična, harmonična in kontrapunktična izdelava je odlika »Pjesmi razlike«, kakor tudi ostalih dveh zborov tega cikla: »Rapsodična buraščica«: Vojvoda Radosav, in lirične »I kliče djevojka«. Kot je Širola v svojem medjimurskem kvartetu našel pravi ton- linijo in formo, tako mu je to uspelo tudi v tem ciklu. — Naše občinstvo opozarjamo, da je sedežev vseh vrst še dovolj na razpolago v trgovini Glasbene Matice na Kongresnem trgu.

pr **Matija Valjavec, Izbrani spisi za mladino.** Priredila Fran Erjavec in Pavel Flerè. Z risbami okrasil Rajko Šubic. V Ljubljani 1922. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna. Cena 30 Din. — To je tretji zvezek zbirke: Slovenski pisatelji in pesniki, ki ima namen, da se izdajo v kakih 30 zvezkih vsi naši pisatelji in pesniki, v kolikor so primerni za mladino.

Ljubljanske novice.

lj **Zanimiva zadeva se bo pojasnila.** Prijatelj nam piše: V mladinskih krogih okrog »Jutra« se govori, da se za zadnje dni pred volitvami obetajo zajedničarjem in NSS velika presenečenja. Razkrilo se bo namreč, kaj je s sodnim aktom o skrivnostnem umoru g. Štritofa, sina gimnazijskega ravnatelja. Ker so pri tej aferi udeleženi tudi člani najkristalnejših značajev in generalov sedanje Jugoslovanske zajednice, se starejši gospodje resno trudijo, da bi preprečili objavo dokumentov te skrivnostne afere. — Tako naše poročilo, na katero bo gotovo sledila zadovoljiva izjava.

lj **Pomanjkanje dolžne pietete.** Veliko truda so porabili gospodje starini, da bi g. dr. Ivana Tavčarja star. pregovorili, naj izstopi iz JDS, kakor sta to storila gg. dr. Ravnihar in dr. Triller z g. Pustoslemškom na čelu. Ampak g. dr. Tavčar ni sledil vzgledu g. Pustoslemška. In sedaj liberalci obeh barv na svojih shodih vlačijo dr. Tavčarja v politični boj: Zajedničarji in NSS se bahajo z dr. Tavčarjevim podpisom, mladini pa z njegovim članstvom. — Mi se le čudimo, zakaj oboji ne puste g. dr. Tavčarja, ki je tako težko bolan, v tem grdem boju pri miru.

lj **Značilna številka.** »Slov. Narod« se krega z »Jutrom« radi umazane konkurence. Ker »Jutro« širi okrog vesti, češ, da je »Narod« izgubil veliko naročnikov, sedaj »Slov. Narod« ugotavlja, da je meseca oktobra izgubil 12 naročnikov, dobil pa jih je — 25! Morda bo teh 25 kaj zaleglo, da »S. N.« ne bo več tako zaspan.

lj **Važno za medicince.** Pred dvema ali tremi dnevi je klerikalni zmaj nenadoma obolel. Z veliko mujo in težavo se je privlekel do nekdanje deželne bolnice. Zaradi ogromnega svojega obsega pa ni mogel skozi glavni uhod. Rekli so mu, naj se vleže na levi breg Ljubljanice za bolnišnico. Tam je revež hropel in stokal, se masiral z desno prednjo taco po trebuhu, in zvijal oči od silnih bolečin. Številni zdravniki, ki jih je ta izredni slučaj še izrednejše zanimal, so ugotovili na prvi pogled, da v zmajevem želodcu ali v črevesu nekaj ni v redu. To je vendar jasno, kajti tudi zmaj se ne masira in ne praska po trebuhu, če ga glava boli, ampak se praska kvečjemu za ušesi, če ga želodec boli. Klerikalni zmaj pa se je masiral po trebuhu, torej ga je bolel trebuh. Takoj po tej velevažni ugotovitvi je »vstopil« mlad gospod — cviker, žaket in seveda JDS — s priznano spretnostjo v zmajevo črevo in po kratki preiskavi ugotovil vzrok bolezni: zabasanje. Po stari praksi so zmaja napajali z ogromnimi količinami ricinusa in Krotonovega olja, pa ni nič pomagalo. Tu pride mladi gospod — cviker, žaket in seveda JDS — na neko ženijalno misel. Zmaju je pomolil pod nos včerajšnje »Jutro«. Ko je zmaj bral v »Jutru« notico o mački, ki je prvič rdeča in drugič krade klobase za druge in ne zase, se je pokazal strahovit učinek: Treščilo je dvakrat, počilo trikrat in eksplodiralo štirikrat in ves krasni levi breg Ljubljanice je preplavila zmajeva lava, da je izgledal kakor zasuti Herkulanum, Pompeji in še Štabi'e povrh. (Namreč breg je tako izgledal in ne zmaj.) V lavi pa je našla posebna komisija neko zmečkano maso papirja, nakar so bakteriologi ugotovili, da je zmaj požrl tri izvode »Jugoslavije« s članki o »klerikalizmu« vred. — Danes je zmaj v štadiju rekonvalescence in že lazi od ene ljubljanske oštarije do druge in išče, kje bi dobil pol litra vinskega mošta brez hruškovca.

lj **Ostro streljanje pri Klečah.** Danes, 11. t. m. bo vojaštvo ostro streljalo na istem mestu pri vasi Kleče, kjer se je vršilo streljanje že od 17. do 21. oktobra t. l.

lj **Prijatelji krščanskega prosvetnega dela** ne pozabite na proslavo 25 letnice SKSZ, ki se vrši v ponedeljek, dne 13. t. m. ob pol 8. uri zvečer v dvorani Ljudskega doma. Predprodajo vstopnic je prevzela trafika v »Unionu«.

lj **Rokodelski dom.** V nedeljo, dne 12. t. m., bo v dvorani Rokodelskega doma Martinov večer, ki ga priredi kat. društvo rokodelskih pomočnikov. Na vzporedu so pevski zbori: V. Parma: Romanca, moški zbor s tenorsolo in klavirjem, A. Foerster: Razbita čaša, moški zbor, Pahor: Veseli bratci, moški zbor s klavirjem, potem veseloigra: »Dva gospoda pa en sluga« (režiser V. Rudolf) in prosta zabava s tombolo, šaljivo pošto in kupleti, ki jih pojeta g. J. Ložar in g. V. Rudolf. Vstopnina 3 dinarje. Pričetek ob 7. uri zvečer.

lj **Martinov večer** priredi v soboto zvečer v prostorih akademskega doma Slovenska krščanska ženska zveza. Začetek ob 8. zvečer. Vsi naši prijatelji neprisiljene zabave vabljeni. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala.

lj **Šentpeterski družabni klub v Ljubljani** vabi na današnji družabni večer, ki se vrši v Ljudskem domu. Začetek ob pol 8. zvečer. Za pijačo in jestvine je dobro preskrbljeno. Ne zamudite se udeležiti te prve letošnje klubove prireditve, ki bo nudila vsem obilo zabave in razvedrila. (k)

lj **Šentpeterski Orel v Ljubljani** priredi letos velik Miklavžev večer v Unionu. Cenjeno občinstvo se že sedaj opozarja na to prireditev.

lj **Marijonetno gledališče** igra v nedeljo 12. t. m. poslednjič v tej sezoni krasno Bensdorfovo orientalsko pravljico v 5. dejanjih: »Zakleti kalif« in Poccijevo burko v enem dejanju: »Preizkušnja«. Predstave se vrše ob 15 in 18. uri. Predprodaja vstopnic se vrši pri blagajni marijonetnega gledališča v Mestnem domu vsako soboto od 15.—17. ure in nedeljo od 10.—12. ure.

lj **Društvo »Soča«** vabi svoje člane, prijatelje in drugo občinstvo na »Martinov večer«, katerega priredi danes, dne 11. t. m. — predvečer obletnice Rapala — v salonu restavracije »pri Levu«. Na sporedu je: petje, godba, šaljivi govori v verzih: Martin in Rapallo (g. Kragelj ml.), komični nastopi dosponda Kinčuva, Martinova živa gos itd. Vstopnina 3 dinarje. Začetek točno ob osmih in pol zvečer.

lj **Ulice in ceste.** Mestna uprava naj pravočasno poskrbi za nasip hodnika na cesti za Gradom (od doleniskega mostu proti domobranski vojašnici), ki je na nekaterih krajih za pešce že sedaj neprehodna. Nasuje naj se tudi Strossmayerjeva ulica in zlasti tudi vogel ulice Stare pravde, kjer ob bivši Bezenškovi vili še vedno manjka tlak.

lj **Imena novih ulic v Ljubljani.** Da se da vsakemur prilika, sodelovati pri določitvi imen novih ulic, vabi mestni magistrat občinstvo, da mu izrazi svoje tozadevne želje. Pismene predloge je vlagati v vložišču mestnega magistrata.

lj **Obrtna zadruga čevljarjev za Ljubljano in okolico** vabi svoje člane na sestanek, ki se bo vršil v ponedeljek, dne 13. novembra ob 6. uri zvečer v gostilni pri »Zlati ribi« (Zabukovec). Dnevni red: Dogovor in naročila za nova moderna kopita. — Načelstvo.

lj **Policijska kronika.** Trgovcu Francu Erklavcu je bilo na hodniku pred pisarno dr. Ravnika ukradeno 4600 kron vredno kolo. — S ponarejenim ključem je neznani zlikovec odprl na dvorišču vrata Herzmanskijeve trgovine in odnesel 160 kron denarja in črn ženski plašč, vreden 20 000 kron. — Dne 9. t. m. je voznik nekega tvorniškega avtomobila po Kavškovi cesti tako neprevidno vozil, da je zavozil v Vrhovčevo hišo in močno poškodoval zid in razbil okno. — Na cesti ob državnem kolodvoru je kolesar Tone K. podrl s kolesom na tla gospo Josipino Pogačar iz Kamnika, ki je bila poškodovana na levi roki. — V tovarni kleja je bila ukradena obleka, vredna 1000 kron. — Branjevki Tereziji Ferri je bil ukraden zavoj, v katerem je bilo galanterijskega blaga v vrednosti 6000 K.

Ali smejo društva uporabljati šolske prostore?

Na uredništvo prihajajo razne pritožbe in vprašanja sledeče vsebine:

»Nadučitelj je sklenil z nekim društvom pogodbo, da sme društvo postaviti na podstrešju šole svoj oder in uporablja šolski harmonij proti volji krajnega šolskega sveta pri društvenih prireditvah.« — »‚Samostojni' krajni šolski svet brani Orlom telovadnico, češ, da je on gospodar šole kot zastopnik šolske občine« — »Višji šolski svet je dovolil proti sklepu krajnega šolskega sveta, da sme telovadno društvo uporabljati šolsko telovadnico.« — »Ker se je krajni šolski svet bramil tožiti v neki priposestvovalni tožbi, ga je višji šolski svet razpustil, češ, da ne varuje interesov šolske občine.«

Te pritožbe pričajo, da pravno vprašanje o uporabi šolskih prostorov ni prav jasno niti krajnim šolskim svetom, niti učiteljstvu, niti šol. oblastem. Vprašanje je namreč:

1. Kdo je upravičen dovoliti, da se šolski prostori uporabljajo v izvenšolske namene?

2. Kdaj se uporaba more in kdaj se sme dovoliti?

3. Kdo se sme priložiti proti dovolitvi in kdo proti odklonitvi uporabe?

4. Ali razsojajo tukaj civilne ali upravne oblasti?

Pri uporabi šolskih prostorov za izvenšolske namene pride v poštev zlasti § 123. dok. šol. in uč. reda iz leta 1905: »Šolskih prostorov naj učitelji ne rabijo za kaj drugega, nego za kar so namenjeni.« Nadalje dež. zakon kranjski z dne 23. oktobra 1912, dež. zak. št. 66, § 11: »Kraj. šol. svetu zlasti pristoji: a) zastopati šol. občino pri vseh upravnih in pravnih zadevah, ki se tičejo šole, b) upravljati kraj. šol. zaklad, d) nadzorovati šol. poslopje, šoli lastna zemljišča in šol. inventar.« § 14., 4.: »Zastopnik šole se ne more voliti predsednikom kraj. šol. sveta, odnosno njega namestnikom.« Glej tudi naredbo z dne 19. julija 1875, št. 2878. Iz teh določb je razvidno, da je bilo do prevrata strogo prepovedano šol. prostore rabiti v izvenšolske namene. Seveda so se kljub § 123. uporabljali prostori za javne namene: za ljudsko štetje, cepljenje koz, volitve, aprovizacijske svrhe, toda iz razsodb uprav. sodišča (6. nov. 1896, št. 5872 in 6. dec. 1906, št. 13.037) je razvidno, da se je strogo varoval interes in pravica kraj. šolskega sveta, ki je smel dovoljevati uporabo. Celo občina, četudi je bila lastnica šol. poslopja, ni smela uporabljati šol. prostorov brez dovoljenja kraj. šol. sveta. Odlok min. za uk in bogočastje z dne 3. marca 1905, št. 1097 pravi, da šolske oblasti proti volji vzdrževalcev šole niso upravičene dovoljevati uporabo šol. prostorov za izvenšolske namene. Min. odlok ne priznava všolanim občinam pravic za pritožbe, če kraj. šol. svet ne dovoli uporabe šol. prostorov za izvenšolske namene. Pred prevratom so torej kraj. šol. svetu varovale šol. oblasti avtonomijo v gospodarskih rečeh. Takratni šol. oblasti tudi ni nikdar padlo na misel, da šol. prostore proti volji kraj. šol. sveta dovoli v uporabo privatnemu društvu ali politični stranki. Torej ne sme šol. prostorov proti volji kraj. šol. sveta dovoljevati za izvenšolske namene ne šol. voditelj, ne politična občina in tudi ne višja šol. oblast, ki ima samo nadzorstveno pravico nad kraj. šolskim svetom.

Tudi po prevratu so pravice kraj. šol. svetov ostale neokrnjene tudi nadalje. Z naredbo viš. šol. sveta (z dne 3. okt. 1919, št. 13.114) so le omilili prepoved § 123., da se ne smejo šol. prostori uporabljati za izvenšolske namene. Po tej naredbi sme (ne pa mora) za izvenšolske prireditve samo v učne namene kraj. šol. svet dovoliti šol. prostore. Nikjer se ni priznala pravica šol. vodstvu, da sme proti volji lastnika, ki je šolska občina zastopana po kraj. šol. svetu, razpolagati s šol. prostori za izvenšolske namene.

Prejšnje naredbe je naredba z dne 19. apr 1921, št. 116, omejila v dvojnem smislu: Šolski prostori se smejo uporabljati za predavanje umstvene in gospodarske prosvete, toda le pod vodstvom učitelja. Politični shodi se v šoli ne smejo prirejati. Telovadnice smejo telovadna društva za telovadbo uporabljati, seveda če kraj. šol. svet dovoli. Z nobeno besedo ni okrnjena lastninska pravica krajnih šolskih svetov, da morejo odreči po lastnem preudarku uporabo šolskega poslopja privatnemu društvu. Če kdo rabi šolske prostore proti volji lastnika, je krajni šolski svet dolžan, nastopiti proti njemu civilnopravno pot pri sodišču. Finančna prokuratura mora v tej tožbi prevzeti zastopstvo. Ako je učitelj kršil to pravico šolske občine, se mora proti njemu odrediti disciplinarna preiskava.

Tak je torej pravni položaj. Seveda ta pravni položaj ne odgovarja več vlad. stremljenju, ki se je popolnoma prilagodilo stremljenju svobodomiselnega učiteljstva. To učiteljstvo gre za tem, da bi šolo dobili popolnoma v svoje roke učitelji, ki bi bili popoln gospodar nad šolskim imetjem. Šola bi po teh načrtih postala državni monopol, šolska občina bi morala nositi samo šolska bremena, ne imela bi pa pri tem nobenih pravic. Vsled takega stremljenja je šolska oblast že v več slučajih proti volji krajnega šolskega sveta dovolila uporabo šolskih prostorov privatnemu društvu. Krajni šolski svet je bil v tem slučaju dolžan energično nastopiti pri sodišču ter poudariti svojo avtonomijo v gospodarskih rečeh. Ne smel bi se ukloniti neupravičeni šolski oblasti.

Odgovori na prejšnja vprašanja se glase:

1. Da se smejo šolski prostori uporabiti za izvenšolske namene, je upravičen dovoliti le kraj. šolski svet ali njegov predsednik.

2. Mora se uporabo dovoliti le v javne namene (ljudsko štetje, volitev, cepljenje koz itd.), ne pa privatnim društvom za telovadbo ali za predstave: sme pa se dovoliti, ne pa mora, za poučna predavanja privatnikov pod učiteljevim vodstvom po naredbi z dne 19. aprila 1921, št. 116. Predstave smejo imeti v šoli učenci z učitelji, ne pa kako društvo telovadbo brez dovoljenja krajnega šolskega sveta.

3. Proti dovolitvi krajnega šolskega sveta privatniku po zgornji naredbi se smejo pritožiti všolane občine, proti odklonitvi pa prosilec nima pravice se priložiti na višjo šolsko oblast, ker ta ni upravičen omejevati lastninske pravice šolske občine.

4. Tu razsoja civilno sodišče, četudi je uporabo šolskega poslopja dovolila višja šolska oblast, ki za to ni upravičena.

Ako država hoče izvajati kak prosveten program v narodu, ga ne more izvajati na ta način, da krši zakon in po zakonu komu pripadajoče pravice.

Narodno gledališče.

DRAMA.

Sobota, 11. novembra R. U. R. — Izven.
Nedelja, 12. novembra ob 3. uri popoldne, KRJAČEK-JUNAČEK, Mladinska predstava — Izven; ob 8. uri zvečer SVATBA KREČINSKEGA — Izven.
Pondeljek, 13 novembra SVATBA KREČINSKEGA — Red D.
Torek, 14. novembra — Zaprto.

OPERA.

Sobota, 11. novembra MADAME BUTTERFLY. — Izven.
Nedelja, 12. novembra JENUFA — Izven.
Pondeljek, 13. novembra — Zaprto.
Torek, 14. novembra SEVILSKI BRIVEC — Red B

Ljudski oder.

Nedelja, 12. novembra: »Hlapec«.

Nedelja, 26. novembra: »Kirke«. (Verižniška komedija.) Noviteta.

Predprodaja vstopnic zvečer od 5. do 7. ure, v nedeljo od 9. do 12. dopoldne in popoldne od 3. ure naprej do začetka predstave v pisarni Ljudskega odra.

Iz pisarne Ljudskega odra. Igra »Hlapec« veseloigra v štirih dejanjih, ki se igra prvič na slovenskem odru, se na splošno željo občinstva ponavlja v nedeljo, dne 12. novembra. Pri občinstvo se opozarja, da se ta igra ne bo več igrala v tej sezoni, ker bi se morala sicer predrugačiti repertoar odra. Kdor bo hotel videti to lepo uspelo veseloigro, naj ne zamudi prilike in si jo v nedeljo na Ljudskem odru ogleda.

Turistika in sport.

Ponovna tekma med Ilirijo in Primorjem. S. K. Primorje se je odzvalo pozivu na ponovno tekmo z Ilirijo. Po dogovoru se vrši tekma v nedeljo 12. t. m. ob 15. uri na igrišču Ilirije pred drž. kolodvorom. Igro bo vodil sodnik iz Zagreba. — Predtekma med Slovanom in rezervo Ilirije se prične ob pol 2. uri.

S. K. Jadran sklicuje v soboto dne 11. t. m. ob 20. uri sestanek vsega rednega članstva v gostilni pri Lozarju. — Radi posebne važnosti tega sestanka je udeležba dolžnost.

S. K. Jadran sklicuje v nedeljo dne 12. t. m. ob 10. uri dopoldne sestanek damske sekcije v gostilni pri Lozarju. Udeležba obvezna.

S. K. Jadran je ustanovil težko-atletično sekcijo. Kdor želi gojiti to panogo športa, naj blagovoli javiti svoj pristop na naslov: M. Kregelj, Trnovski pristan št. 14.

Rušitev rekorda na 10 km. Dne 12. t. m. ob pol desetih dopoldne se vrši na prostoru S. K. Ilirije rekordni poizkusni tek na 10 km in sicer na progi: Igrišče S. K. Ilirija—Št. Vid—Igrišče S. K. Ilirija. Rušitev rekorda poizkusita znana tekača S. K. Jadrana Čuk in Praunseis. Kakor znano ima g. Čuk dosedanji jugoslovanski rekord na 10 km s 37 : 19.

T. K. Skala. Važen sestanek celokupnega članstva se vrši v sredo dne 15. t. m. ob 20. uri v mestni posvetovalnici na magistratu (Mestni trg).

Turistovski klub Skala v Ljubljani. V nedeljo dne 12. novem. priredita T. K. Skala v Ljubljani in bohinjska podružnica na Jesenicah ob 14. uri v restavraciji »Mesar« zborovanje v svrho dogovora s prizadetimi činitelji, kako najhitrejše pospešiti tujski promet, zimski sport in alpinizem na Gorenjskem. Vabijo se vsi interesenti na ta sestanek, posebno oni iz radovljiškega in kranjskogorskega okraja.

ZA DRUŠTVENE ODRE

priporoča Jugoslovanska knjigarna sledeče igrokaze:

Krivoprisežnik. — Narodna igra s petjem v 3 dejanjih. Spisal L. Anzengruber. Din 12.—.
Pogodba. — Burka s petjem v dveh dejanjih. Spisal dr. Ivo Česnik. Din 6.—.
Razvaline življenja. Ljudska drama v treh dejanjih. Spisal F. S. Finžgar. Din 18.—.
Vse naše. — Burka enodejanka. Spisal F. S. Finžgar. (Samo moške vloge.) Din 10.—.
Tekma. — Drama v treh dejanjih. Spisal A. Funtek. Din 16.—.
Nedeljske ure na društvenih odrih. — S. Sardenko. (Samo ženske vloge) Din 10.
Mati sv. veselja. Drama v petih dejanjih. Spisal Silvin Sardenko. (Samo ženske vloge) Din 6.
Mati. Drama v treh dejanjih. Spisal Ks. Meško. Din 16.
Sovražnik žensk. Enodejanska šala. Din. 6.
Na krivih potih. Igra v petih dejanjih. (Samo ženske vloge) Din 4.
Strahomir. Izvirna romantiška igra v petih dejanjih. Spisal Iv. Benko. **Mlada Zora.** Romantiški igrokaz v treh dejanjih. Spisal Milovan.
Diletantski oder. Navodila za režiserje. Sestavil M. Skrbinšek. Din 10.
Lepa maska. Navodila za šminkanje. E. Navinšek. Din 4.
Smrt pravičnega. Igrokaz v dveh slikah. (Samo ženske vloge) Din 1.

IZJAVA.*

Podpisani Mihael Iskra, posestnik v Hlebcih, izjavljam, da sem objavil svoje odprto pismo g. Ivanu Ažmanu, posestniku v Hrašah, v »Slovencu« od dne 8. maja 1921 z ozirom na najin prejšnji razgovor glede vložitve zasebnih obtožb. Izjavljam, da nisem hotel in ne morem očitati g. Ažmanu nobene nepoštenosti in obžalujem, če je bilo pismo tako stilizirano, da ga je mogel kdo drugače razumeti. Jemljem hvaležno na znanje odstop g. Ažmana od zasebne obtožbe.

Ljubljana, dne 7. novembra 1922.

Mihael Iskra.

* Za vsebino tega dopisa odgovarja uredništvo le, kolikor določa zakon.

Gospodinjsko mesto

išče boljša gospa (vdova brez otrok) h kakemu samskemu gospodu ali v župnišče. Prevzela bi pa tudi gostilno ali kaj sličnega. — Prijazne ponudbe pod »Gospodinja« na upravo »Slovenca«.

Kolarski pomočnik

bi rad dobil službo, najraji v okolici Ljubljane. Ponudbe na upravo lista pod šifro »Pomočnik 4868«.

Mladenič v najlepši dobi, se želi seznaniti v svrho ženitve z idealno gospodično, katera ima posestvo, trgovino ali vsej primeren prostor za večjo obrt, tudi izven Slovenije. Le resne ponudbe s sliko pod »ZNAČAJ« na upravo lista. 4830

Knjigovodja z bančno prakso išče za popoldan. ure mesta. — Ponudbe pod »Blančnik« na upravo »Slovenca«. 4861

Sprejmem vajenca

za sedlarsko obrt. FRANC KAMNAR, Vevče 48, p. D. M. v Polju. 4859

Trgovski akademik

absolviran, želi premeniti SLUŽBO, najraje kot knjigovodja v trgovsko podjetje. Ponudbe na upravo lista pod »AKADEMIK«. 4865

Več zmožnih

slikarskih pomočnikov

sprejme v stalno delo proti dobri plači P. FR. STARE, slikarski mojster, Ljubljana, Florijanska ulica 16. 4816

Krojaški pomočnik

želi mesta kje na deželi. Naslov pove uprava lista pod številko 4804.

DRUŽABNIKA

za takojšnji vstop in sodelovanje s kapitalom najmanj 20.000 Din za izboljšanje trgovine, išče mali trgovec na deželi. Ponudbe pod šifro »Mali trgovec 4805« na upravo lista.

Zdravo in krepko UČENKO

precej poštevno, iz pošlene hiše, v starosti 15 let, ki je popolnoma vešča v računstvu, šivanju na stroj, likanju, z lepo pisavo ter primerno šolsko predizobrazbo, sprejmemo v dobro hišo s hrano in stanovanjem! Osebna predstava na lastne stroške s spričevali ter event. priporočilom domačega župnika. Naslov pove uprava »Slovenca« pod štev. 4709. (Znamka za odgovor.)

Več hlapcev

sprejme graščina na Sp. Štajerskem. Plača zelo dobra. — Ponudbe pod »Zanesljivost 4835« na upravo »Slovenca«. 4835

Primerne službe išče

bivši MESARSKI OBRTNIK, soliden, pošten, star 30 let. Najraje za kakega nakupovalca, potnika, skladiščnika ali kaj sličnega. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »TREZEN«. 4824

ORGANISTA išče

župn. urad v Dol. Logatcu.

STROJNIK in GATERIST

dobita takoj stalno službo. Stanovanje in kurjava na razpolago. — »ZORA«, lesna industrijska družba z omej. zav., Črnomelj. 4793

Iščem prodajalko,

vešča v trgovini z mešanim blagom ter knjigovodstva. One, ki so vajene vsaj nekoliko strojepisja, imajo prednost. — Ravnotam sprejmo kot nalakarico (začetnico) dekle z dežele, poštenih staršev, ki zna nekoliko šivati. Ponudbe pod »Vestna moč 4796« na upravo »Slovenca«.

P. 31-18—224

OKLIC.

Dražbeni zakup prodajalne in gostilne

s stanovanjem in inventarjem, v LUKOVICI št. 3, za čas od 1. decembra 1922 do 31. decembra 1923 se vrši pri podpisanem sodišču dne 27. novembra t. l. ob 10. uri dopoldne. Varščina 10.000 K, pogoji so razvidni v sodni pisarni.

Okrajno sodišče na Brdu,
oddelek I., dne 4. novembra 1922.

Inserati v »SLOVENCU« imajo popolen uspeh!

Posestvo vzamela v NAJEM z inventarjem ali pa brez njega dve zanesljivi osebi. Ponudbe je poslati v 8 dneh na upravo »Slovenca« pod šifro »POSESTVO«. 4867

Večjo množino porcelanaste ali

steklene posode

steklenice in balone od 5 l vsebine naprej kupuje L. AVGUSTIN, Spod. Šiška, Jernejeva cesta št. 231.

Prodam:

otroški SKLOPNI STOL, prvovrsten origin. Engelov GRAMOFON (2 peresi) s 43 ploščami (Caruso, Slezak itd.). Sodna ulica 1, II. nadstropje levo, od 2.—3. ure pop. 4866

STAVBENE PARCELE

v najlepši legi in nekaj novih in starih oken ima naprodaj JOSIP TRIBUČ, GLINCE 37. 4863

Naprodaj je velik, krasen, salonski

GRAMOFON

na elektriko, glasan kakor prava godba in pripr. za kino ali društv. dvorane. Nadomestuje popoln. manjši orkester. Na ogled v delav. za preciz. mehaniko A. RASBERGER, Ljubljana, Sodna ulica 5 (vhod v vežii). 4818

Lepo posestvo

v enem kosu, blizu večjega mesta na Gorenjskem, naprodaj. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod številko 4843.

1500 kg korenja

prodam. J. Novak, Zg. Šiška 26.

Moško kolo »Puch«,

skoraj novo, ugodno naprodaj. — Naslov se izve v upravi »Slovenca« pod številko 4869.

Korenje naprodaj

pri H. ŠTEBLAJ, Rudnik štev. 4 pri Ljubljani. 4823

Prenovljevanje in popravo

GRAMOFONOV

in drugih godbenih strojev izvršuje strokovno in ceno delavnica za precizno mehaniko

A. Rasberger, Ljubljana

Sodna ul. 5. — Dobijo se posamez. deli.

Lepa otroška posteljica

modern, nov damski zimski plašč, velika lepa kuhinja za igranje, ceno naprodaj. Naslov pove uprava »Slovenca« pod številko 4849.

Naprodaj spalnica

in razno pohištvo, PENDEL-ura s tremi uteži, moška zimska suknja. Selo št. 41, I. nadstropje, desno.

Naprodaj je poceni:

1 STRUŽNICA, 1 OKROŽNA ŽAGA, 1 PARNI KOTEL, vse v zelo dobrem stanju, jako pripravno za malo mizarstvo na deželi. Naslov poštnoležeče Kranj, štev. 1500. 4858

Lepa stavbna parcela

pod Tivolijem v Ljubljani se radi preselitve zelo ugodno proda. Vpraša se pri lastniku IV. FREIJH, Vrhovčeva ulica 9, I. nadstr.

L. Mikuš
Ljubljana, Mestni trg 15
priporoča se je zalogo dežnikov in solnčnikov in sprehajalnih palic.
Potrovila točno in solidno!

PIANINO

dobro ohranjen, **kupim.** Cenjene ponudbe z navedbo cene in točnim popisom na upravo pod **»Pianino« 4806.**

Kupim dobro ohranjeno jedilnico.

Naslov za ponudbe pove uprava »Slovenca« pod številko 4833.

Naprodaj je:

dvoje enonadstropnih HIŠ

z gospodarskim poslopjem (veliko skladišča, konjski hlev), poleg tudi nekaj vrta. V eni hiši je lepa, prostorna trgovina. Kraj na periferiji Ljubljane, primeren in pripraven za vsakovrstno obrt. Cena zelo nizka. Dá se event. tudi v najem. Naslov v upravi pod štev. 4762.

Vozliček (zapravljivec)

dobro ohranjen, ali VOZ-SAMEC, močen, kupim. — Ponudbe na upravo lista pod »Voz št. 100«.

Kovaško orodje

dobro ohranjeno, in parcela ob Tržaški cesti blizu viške cerkve, naprodaj. Več povedo v Zg. Gameljnih 15 p. Šm. goro

»MORSKO TRAVO«

nudi vsako množino SEVER in KOMP., Ljubljana, Wolfova ul. 12.

Prodam posestvo v Rajhenburgu!

(njive, travnik, pašnik in gozd) v izmeri 12 in pol orala. Hiše ni. Posredovalci izključeni. Pojasnila daje JURAJ ČENAN, Zagreb, Ribnjak 12.

POSESTVO V BOSNI

s 30 ha zemljišča, hišo, potrebnimi zgradbami in priliklinami, 18 km od železn. postaje, dajem v zakup ali v obdelovanje na skupni račun. — Pogoje pove GJOKO MILOŠEVIĆ, Doboj. 4538

Papirne sponke
— TIGER —
Trgovci
Industrijalci — Pisarne
zahtevajte v papirnih trgovinah samo izdelke domače tvrdke
TIGER d. z o. z. LJUBLJANA

VELIKA ZALOGA

klobukov in slamnikov

se dobi pri

FRANC CERAR

tovarnar v Stobu, pošta Domžale.

Prevzemajo se tudi stari klobuki in slamniki v popravilo pri KOVAČEVIĆ i TRŠAN v LJUBLJANI, Prešernova ulica št. 5.

Sprejemanje v sredo.
Zaloga v Celju, Gosposka ulica 4

Stojne ure

popravlja IVAN SELIŠKAR
urar v Ljubljani, Zadružna ulica št. 10.

Gradbeno podjetje
ing. Dukić in drug
Ljubljana, Bohoričeva ulica 20.
se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela.

Arhitekt in mestni stavbenik
: VILJEM TREO :
Ljubljana, Gosposvetska cesta 10
Telef. inter. št. 108. Ustanov leta 1850.
se priporoča za zgradbe vseh vrst ter izvršuje načrte in proračune.

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

(Objava 4 Din.)

KLEPARJI:
Remšgar & Smerkol, Florijanska ul. 18.
Produktivna zadruga kleparjev, instalaterjev, kotlarjev in krovcev v Ljubljani, Kolodvorska ulica štev. 28.
Korn T., Poljanska cesta štev. 8.

KLOBUKE in TELOV. POTREBŠČINE:
Kunovar Ivan, Stari trg štev. 10.

KONFEKCIJSKA TRGOVINA:
Olup Josip, Pod Trančo

PARNA PEKARNA:
Jean Schreyn nasl. Jakob Kavčič, Gradišče štev. 5.

STAVB. IN GALANT. KLEPARSTVO:
Ferenc & Fuchs, Ljubljana, Mirje št. 2.

SPEDICIJSKA PODJETJA:
»Orient« d. d., Sodna ulica 8. Tel. 468.
Ranzinger R., Cesta na juž. železnico 7—9.

TRGOVINA Z ŽELEZNINO:
Sušnik A., Zaloška cesta št. 21, Ljubljana.

TRGOV. Z DEŽNIKI IN SOLNČNIKI:
Mikuš L., Mestni trg 15.

TRGOV. Z ŽELEZNINO IN CEMENTOM:
Erjavec & Turk pri »zlati lopatic, Valvazorjev trg štev. 7.

ZALOGA POHIŠTVA:
F. Fajdiga sin, Sv. Petra cesta 17.

Blago za preveke divanov in drugega pohištva v veliki izberi, dalje različno platno in jute za tapete itd., sodarje itd. priporoča tvrdka
A. & E. Skaberne Ljubljana Mestni trg 10

Klavir

kupim in prosim za sporočitev barve, znamke in stanja na upravo »Slovenca« pod šifro: »KLAVIR 4842«.

Kolesa

avtomobili, deli in oprema
pnevmatika
najceneje na drobno na deželo
J. Gorec,
Ljubljana, Gosposvetska cesta štev. 41.
Lastne garaže in delavnice.

Trgovska HIŠA

dvonadstropna, 50 let obstoječa v Ljubljani, se proda. Hiša stoji v sredini mesta, na najbolj prometni točki, ima trg. lokale in skladišča, pripravna tudi za kako industrijo, so takoj na razpolago. Ponudbe pod »Dobra pozicija« na Ax. zavod Drago BESELJAK, Ljubljana, Sodna ulica štev. 5. 4759

Divjačino

JELENE, SRNE, ZAJCE, JEREBICE, FAZANE, DIVJE KOZE, KLJUNAČE ITD.
kupuje vsako množino in plača po najboljših cenah
E. VAJDA
IZVOZ DIVJAČINE IN PERUTNINE
ČAKOVEC :: MEDJIMURJE
Brzojavi: VAJDA, ČAKOVEC.
Interurban telefon številka 59.

Postavno zavarovan! Preizkušen! Povsod uporabljen! **Univerzalna peč-štedilnik**

ki se kuri z žaganjem, premogovim prahom, česlom, šoto, sploh z manjvrednimi odpadki ali pa z navadnim gorivom, lesom, premogom itd. **Neprekosljivo štedenje! Deset (10) urno neprestano gorenje z uporabo drobnega kuriva ne stane niti eno (1) K, pri debelem kurivu, lesu, premogu 50% prihranka.** — Peč se dobi v štirih velikostih j. s. za 6-, 8-, 10- in 12-urno gorenje. — Naročila sprejema zastopništvo: **Stanko Žargi & Co., Ljubljana, Martinova cesta št. 15.** — Solidni in trpežni izdelek! Najboljše nadomestilo za vsako peč druge vrste! — Svari se pred manjvrednimi ponaredbami!

Naznanilo.

Vljudno naznanim, da do preselitve v novi lokal v **Šelenburg. ul. 1,** sprejemam vsa naročila za čevlje po meri in popravila vsake vrste, ako ravno čevlji niso kupljeni ali izdelani pri meni, v provizoričnih prostorih na **Poljanskem nasipu 40, II. nadstr.** (stara cukrarna), kjer se nahajam z delavnico in zalogo čevljev.

Franc Szantner
specialist za ortopedična in anatomična obuvala in trgovec s čevlji
Ljubljana

Dionično društvo

preje **Škodove zavodi v Plznu**

(spojeni z „Sjedinjenim tvornicama strojeva d. d. preje Skoda, Ruston Bromovsky i Ringhoffer"). CENTRALA: PRAGA-SMICHOV.
Tvornice: Plzen, Doudlevce, Nyrany, Kralj. Gradec, Smichov.

Surovi, napol izdelani in popolnoma izdelani predmeti iz litega železa in litega jekla, kovani deli, vse v največjih dimenzijah in težah za vso industrijo, železnice, rudnike, parobrodstvo itd. — **Odlitki iz vseh kovin in elektro-jekla.** — **Zobasta kolesa** („Citroen", „Maag" itd.), peresa vseh oblik in vrst, nakovala, precepi na vijaki (Schraubstöcke), ključi z vijaki itd. — **Železne konstrukcije in dvigala.** — **Parni kotli** vseh vrst. — **Lokomotive** in tenderji za normalni tir. — **Parni stroji,** stroji na plin in nafto, stroji za hladenje in izdelovanje ledu. — Stroji za orodje, hidravlične stiskalnice, parna kladiva, tomila, kompresorji, traktorji, vozilne avtomobilske delavnice, motorni in parni plugi, lokomobile na bencin in valji za valjanje ces. — Separatorji za mleko. Tiskarski stroji itd. — Popolne strojne opreme za tovarne sladkorja, rafinerije, tvornice špirita, tvornice mila, sušilnice, pivovarne, tvornice slada, hladilnice, tvornice ledu, klavnice, rudnike, rudokope in valjčne mline, ladjedelnice, pomorske in rečne parobrode, električne centrale itd.

Prospekti in proračuni na zahtevo.

Zastopstva: Zagreb, Sajmište 60. Telefon 14-97. Beograd, Zorina ul. 62. Telefon 5-78.

Prima banaške prašiče-špeharje

ima vedno v zalogi, ter vsako soboto in nedeljo sveže domače jetrne, krvave in mesene **klobase.**
Prvovrstna dolenjska in štajerska vina.
Za obilno udeležbo se priporoča

Joško Jebačin,
Dolenjska cesta.

Zahvala.

Prisrčno se zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so spremili mojega nenadomestljivega in ljubljenega gospoda

Ignacija Kozjeka

trgovca in posredovalca

na njegovi zadnji poti.

Žalujoča ostala MICI.

Prisne kranjske klobase

iz garant. samo svinjskega mesa izdeluje in razpošilja v vsaki množini staro renomirana tvrdka

M. URBAS, Ljubljana, Slomškova ul. 13.

Poleg mestne elektrarne.

Popolnoma varno naložite svoj denar v

VZAJEMNI POSOJILNICI V LJUBLJANI

r. z. z o. z. — sedaj poleg nunske cerkve,

l. 1923 v svoji lastni palači ob Miklošičevi cesti poleg hotela „UNION".

Hranilne vloge se **obrestujejo** po **5 1/2 %** brez odbitka rentnega in invalidskega davka.

Vloge v tekočem računu se obrestujejo po **5 %**

Hranilne vloge vezane na dobo pol leta po 6 %

KOSTANJEV LES

vagonske množine kupi

J. Pogačnik, Ljubljana, Dalmatinova 1.

Naprodaj je

sirov špirit

okoli 180 hektolitrov pri ravnateljstvu

nadbiskupskih dobara v Zagrebu, Vlaška ul. 75.

Jugoslovanski kreditni zavod

registrovana zadruga z omejeno zavezo **v Ljubljani** Marijin trg Št. 8 ob Ljubljanici

PODRUŽNICA V MURSKI SOBOTI

obrestuje **hranilne vloge** na knjižice po **5 1/2 %** čistih, brez odbitka rentnega in invalidskega davka. Večje vloge z odpovednim rokom in vloge v tekočem računu se obrestujejo tudi višje po dogovoru.

Telefon Št. 54. Ček. rač. Št. 11.525.

Inserirajte v „Slovencu"!

Najboljši so pravi AMERIKANSKI in angleški

SINGER-šivalni stroji

Singer-igle in nadomestni deli.

LASTNA MEHANIČNA DELAVNICA

SINGER ŠIVALNI STROJI

Singer-olje sukanec svila itd.

PRODAJA NA OBROKE

— **Singer-šivalni stroji Bourne & Co New York** —

CENTRALA za kraljevino SHS Zagreb, Marulićeva 5. — Podružnice:

LJUBLJANA, SELENBURGOVA ULICA 3.

Zagreb, Karlovac, Varaždin, Osijek, Vinkovci, Bjelovar, Brod n/S, Subotica, Novi Sad, Maribor, Sarajevo, Mostar, Banjaluka, Tuzla, Dubrovnik, Podgorica, Beograd, Kruševac, Niš, Skoplje, Veles, Bitolj, Kragujevac, Zaječar i Stip. — Zastopstva so v vseh večjih krajih.

Dve hiši ugodno naprodaj!

Ena ENODRUŽINSKA, nova, visokopritlična, še ne popolnoma izgotovljena, z veliko svetlo kletjo, verando, balkonom, z več sobami in vsemi pritiklinami ter z vrtom v mestu ob juž. železnici v prav lepi, suhi solnčni legi, lična, za ceno 900.000 kron, še ne dodelana ceneje. — Druga je HIŠA S 6 STANOVANJI, enonadstropna, skoro nova, z velikim vrtom v periferiji mesta za kron 700.000. V vsaki hiši se dobi v enem mesecu stanovanje. Več povedo: Vodmatski trg štev. 7, Ljubljana. 4862

Nudimo iz našega skladišča:

Molino-spodnje hlače Ia za delavce. Delavske Zephyr-srajce, temne in svetle. Črni klot, delavske srajce. Bele moške srajce.

Žensko perilo. — Ženske srajce z ročnim vezenjem.

Vse po najnižjih cenah. Najboljša izdelava in samo najboljše blago.

„ZE-HA", domači proizvod perila, ZAGREB, Ilica 19.

Cenj. občinstvu priporočam svetovno znane **šivalne stroje**

GRITZNER

v vseh opremah za **rodbinsko** in **obrtno rabo** ter vse **posamezne dele, olje, igle** za vse sisteme. Edino le pri

JOSIP PETELINC,

LJUBLJANA, Sv. Petra nasip 7.

Poduk v vezenju brezplačen. Isto tam **galanterija, srajce, kravate, potrebščine** za **šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje, gumbi, žlice, nožI.** Na veliko in malo. Večletna garancija. Cene najnižje.

Dr. ing. MIROSLAV KASAL

Oblastveno poverjeni stavbeni inž. in mestni stavbenik

LJUBLJANA, GRAD.ŠČE 13.

Stavbeno podjetje in tehniška pisarna za betonske, železobetonske in vodne zgradbe, arhitekturo ter vsakovrstne visoke stavbe.

Izvršitev! - Projektiranje!

Bluze

spodnja krila, predpasniki, stezniki

najceneje pri:

A. Šinkovic nasl. K. Soss

Ljubljana, Mestni trg štev. 19.

Kralj. Holandski Lloyd

Glavni zastop za Jugoslavijo: **Jugoslavenska banka d. d. Zagreb.**

Edina konces. parobrodna družba za **Južno Amer. ko.**

Redni potniški in tovorni promet iz **Amsterdama** in **Cherbourga** v **Rio de Janeiro, Santos, Montevideo** in **Buenos Aires.**

Točna pojasnila daje poslovalnica: **Kralj. Holandskega Lloyda,** LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 26. Telefon 5—83. Brzojavi: Realloyd.

DRVA

oddaja vsako množino. — Rezanje drv z motornim obratom. LUDVIK ILERŠIČ, na Friškovcu, za prejšnjo belgijsko vojašnico. 4385

PERJE

vsak čas, po najnižjih cenah, pri

E. VAJDA,

IZVOZ divjačine in perutnine,

ČAKOVEC, Medjimurje,

JUGOSLAVIJA. — Brzojavi: VAJDA, Čakovec. - Telefon štev. 59.

Miši, podgane, stenice, ščurki

in vsa golazen mora poginiti, ako porabljate moja najbolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva, kot proti poljskim in hišnim mišim K 28, za podgane K 36; za **ščurke** K 50, za **stenice** K 28 uničevalec **moljev** K 10 in 20; proti **mrčesom** K 10 in 20; mazilo proti **uši** pri **ljudeh** K 10·—; in živini K 10·—; za **uši v obleki** in **perilu** K 10 in 20; proti **mrčesu na sadju** in **zelenjadi** proti **mravljam** 10 in 20 K. Pošilja po povzetju Zavod za eksport **M. Jünker, Petrinjska ul. 3. Zagreb 39.** Trgovcem pri večjem odjemu popust.

Objava.

Delničarji Slovenske eskomptne banke so na izrednem občnem zboru, ki se je vršil dne 20. maja 1922 v Ljubljani, soglasno sklenili razdružitev Slovenske eskomptne banke potom združitve (fuzije) s Trgovsko banko, d. d. v Ljubljani.

Ta sklep je ministrstvo trgovine in industrije odobrilo z odlokom z dne 17. julija 1922, vl. št. 2806, in je bila fuzija vsled sklepa deželnega kot trgovskega sodišča v Ljubljani z dne 25. oktobra 1922, opr. št. Firm 1999/Rg B I 96—40, vpisana v trgovski register pri deželnem sodišču v Ljubljani.

Zajedno s to objavo pozivljamo vse upnike Slov. eskomptne banke v smislu členov 243, točka 2 in 247, točka 2 trg. zak., da svoje terjatve in zahtevke, ki jih imajo proti Slovenski eskomptni banki prijavijo tekom treh mesecev od dneva, ko bo ta izjava v tretjič natisnjena.

Sočasno obveščamo vse delničarje Slovenske eskomptne banke, da se bo vršila izmenjava delnic Slovenske eskomptne banke za delnice Trgovske banke v smislu določil fuzijske pogodbe z dne 11. maja 1922 po preteku treh mesecev po tretji objavi tega razglasa v Uradnem listu.

V Ljubljani, dne 8. novembra 1922.

Slovenska eskomptna banka, Ljubljana.

Z našega skladišča v Ljubljani nudimo, dokler traja zaloga:

Podkve za konje
„Styria" kavine mlinčke
Vile, jeklene, s 4 rogmi, 12" dolge
Kladivo za gramoz (Schotterschlägel)
Cveke za pete, v zabojih po 50 kg
Svinčnike znamke **‚Staedler'**
„PUCH" kolesa

Cene zelo ugodne! **Cene zelo ugodne!**

„SINTA" ind. in trg. družba z o. z. **Ljubljana.**

MARASKINO MORPURGO

Čašica tega delikatnega LIKERA je nepopisen užitek!

Priporočamo: COGNAC DALMATIA MEDICINAL in druge izbrane likerje, žganja, ekstrakte in sirupe.

PRVA ODLIKOVANA DALMATINSKA PARNA DESTILACIJA

V. MORPURGO, Split.

Zastopnik: Adolf Kordin, Ljubljana, Beethovenova ulica št. 9.

Ustanovljeno 1879. Ustanovljeno 1879.

MEDNARODNI **TRANSPORTI**

EMIL EICHHORN

Brod n/S. Bos. Brod.
Brzojavi: Eichhorn. Telefon 49.

Potniki v Ameriko pozor!

United American Lines Inc.

prevaža potnike z najnovejšimi brzoparniki preko:

Hamburga—Southamptona in Cherbourga v New-York.

Vozne liste ter vsa potrebna pojasnila izdaja:

Simon Kmetec

zastopnik za Slovenijo

Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 26.

„TITANIT" D. D.

ZAGREB, MAZURANIĆEV TRG 6, I.

Tovarnica: MAHIČNO pri KARLOVCU.

Proizvaja: pod kontrolo **Minist-a vojne in mornarice.**

„TITANIT" eksplozivna sigurnost v jakosti dinamita. S **„TITANIT"** je mesto podkopa takoj pristopno. Ker **„TITANIT"** ne povzroči nikakih zastrupljivih plinov.

Naročila se izvrše hitro, od 20 kg naprej v vsaki množini. Naročilu je treba priložiti **dovolilnico pristojne politične oblasti prve stopnje.** Dovolilnico Komande IV. armijske oblasti v Zagrebu proti naplačani monopolni taksi, preskrbi na željo naročnika, društvo. Za monopolno takso plača se za vsak kg K 16·— (šestnajst kron za kilogram) brez razlike, jeli naročnik rudokop ali kako drugo podjetje. **Kapsule in štapine** dobavljamo po naročilu in prejemu dovoljenja pristojne oblasti in to prvorazredni proizvod po tovarn. cenah. Veliko zalogo imamo stalno v Zagrebu in v Karlovcu — Mahično.

Izdaja konzorcij »Slovenca«. Odgovorni urednik Mihael Moškerc v Ljubljani. Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.